

Research Article**Hatay’da büyükşehir belediyesi kurulması sonrasında yerel siyaset: 2014 ve 2019 yerel seçim sonuçları üzerine karşılaştırmalı bir değerlendirme**Şenol ADIGÜZEL¹Assoc. Prof., Political Science and Public Administration
Hatay Mustafa Kemal University, Turkey
sadiguzel@mku.edu.tr, Orcid No: 0000-0002-6781-0599**Geliş Tarihi/Received Date:** 06.10.2021 **Kabul Tarihi/Accepted Date:** 24.11.2021**Önerilen Alıntılama/Suggested Citation:** Adıgüzel, Ş. (2021). Hatay’da Büyükşehir Belediyesi Kurulması Sonrasında Yerel Siyaset: 2014 ve 2019 Yerel Seçim Sonuçları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme [Local Politics after the Establishment of the Metropolitan Municipality in Hatay: A Comparative Evaluation of the 2014 and 2019 Local Election Results]. *Journal of Politics, Economy and Management*, 4(2): 87-109.

Öz: Seçimlerde sonuçlar üzerinde etkisi olan faktörlerden birisi de seçim çevresi ve ölçeğidir. Ölçeğin geniş ya da dar tutulması, kenti ya da kırsal kapsamı seçim sonuçlarını doğrudan etkileyebilmektedir. Bu çerçevede, çalışmamızda, 6360 sayılı Yasa düzenlemeleri ile gerçekleştirilmiş olan 2014 ve 2019 yerel seçimleri mercek altına alınmıştır. Yasa kapsamında Hatay’da büyükşehir belediyesi kurulurken, büyükşehir ve ilçe belediye sınırlarının mülki sınırlarla örtüştürülmesi, beraberinde yeni ilçeler kurulması ve sınırlarının değiştirilmesi yeni sonuçlar yaratmıştır ve yerel siyaseti önemli ölçüde etkilemiştir. Çünkü bu düzenlemeler, seçim çevresi ölçeğinin genişletilmesi ve değiştirilmesini de beraberinde getirmiştir. Bu yeni düzenlemeler, ilk kez 2014 ve 2019 yerel seçimlerinde uygulanırken, 2019 yerel seçimleri farklı bir siyasal iklim içerisinde gerçekleştirilmiştir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yaratmış olduğu yeni ittifak anlayışı yerelde, ilk kez 2019 Yerel Seçimleri’nde denenmiş ve seçimler Türkiye genelinde olduğu gibi, Hatay yerelinde de ilginç sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Çalışma içerisinde 2014 ve 2019 yerel seçim sonuçları “seçim çevreleri” üzerinden değerlendirilmiş ve sonuçlar, karşılaştırmalar yapmak suretiyle irdelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yerel Siyaset, 6360 sayılı Yasa, Büyükşehir Belediyesi, Hatay Büyükşehir Belediyesi**Local politics after the establishment of the metropolitan municipality in Hatay: a comparative evaluation of the 2014 and 2019 local election results**

Abstract: One of the factors that influence the results in elections is the electoral environment and its scale. Keeping the scale wide or narrow, covering the city or the countryside, can directly affect the election results. In this framework, this study aims to examine 2014 and 2019 local elections after the regulations of the Law No. 6360. While the metropolitan municipality was established in Hatay by the law, the metropolitan municipality border was expanded to the provincial borders and new districts were established. As these amendments caused the enlargement and change of the scale of the election zone, they created new results and significant impact on local politics. While these new regulations were enforced for the first time in the 2014 and 2019 local elections, the 2019 local elections took place in a specific political atmosphere. The new understanding of alliance brought by the “presidential government system” was tested for the first time in the 2019 Local Elections and the elections revealed interesting results in Hatay as well as throughout Turkey. This research aims to figure out the 2014 and 2019 local election results through “electoral districts” and to consider the results with a comparative analysis.

Keywords: Local Politics, Law No. 6360, Metropolitan Municipality, Hatay Metropolitan Municipality**JEL Sınıflandırması/Classification:** H75, R5

¹ Correspondence author: Hatay Mustafa Kemal University, Turkey, sadiguzel@mku.edu.tr

1. Giriş

Türkiye’de son iki yerel seçimden, 2014 yerel seçimleri, 6360 sayılı Yasa kapsamında yapılmış olan düzenlemelerin damga vurduğu, 2019 yerel seçimleri ise merkezi düzeydeki ittifaklar oluşturma stratejisinin yerel seçimlere ve yerel siyasete de yansıdığı seçimler olarak hatırlanacaktır. Yerel siyaseti etkileyen çok önemli etkenler olmakla birlikte, söz konusu son iki yerel seçimde, “seçim çevresi ölçeği” ve “yeni ittifak” anlayışı seçim sonuçlarını etkileyen en önemli etkenler olarak öne çıkmıştır. Seçim çevresinin geniş ya da dar tutulması, kırsal ya da kenti kapsamaması yerel siyaseti farklı şekillerde etkileyebilmektedir. Örneğin seçim çevresinin sadece kentsel alanlarla sınırlı tutulması ile seçim çevresinin kırsal alanları da kapsayacak şekilde genişletilmesi farklı siyasal sonuçlar yaratabilmektedir.

2012 yılında yasalaşan, ancak 2014 yılında yapılmış olan yerel seçimlerle birlikte yürürlüğe giren 6360 sayılı Yasa, büyükşehir belediyesi (BŞB) dizgesinde çok önemli değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Yeni yasa ile büyükşehir tanımı değiştirilmiş, bu doğrultuda BŞB sınırları ilin mülki sınırları ile örtüştürülmüş, il özel idaresi, belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişilikleri sona erdirilmek suretiyle, il düzeyinde tüm yerel hizmetlerden, ilçe belediyeleri ile birlikte büyükşehir belediyeleri sorumlu tutulmuştur. Bu düzenlemeler seçim çevresi değişikliğini de beraberinde getirmiş, seçim çevreleri, büyükşehir belediyelerinde ilin mülki sınırı, ilçelerinde ise ilçenin mülki sınırı olarak belirlenmiştir. 2014 Yerel Seçimlerine kadar, BŞB seçimlerinde yalnızca BŞB’nin bulunduğu kentsel alanlardaki seçmenler oy kullanabilirken, yani düzenleme ile artık il sınırları içerisindeki tüm seçmenler oy kullanabilmektedir. Yani artık BŞB başkanlarını, ilin hem kentsel hem de kırsal alanlarında yaşayan seçmenlerin oyları belirlemektedir ki bilindiği gibi, seçmen davranışlarını etkileyen faktörlerden birisi de seçmenlerin kırsal ya da kentsel alanlarda yaşıyor olmalarıdır.

6360 sayılı Yasa ile kurulan yeni 14 BŞB’den birisi de Hatay Büyükşehir Belediyesi’dir. Söz konusu yasa diğer BŞB’lerde olduğu gibi, Hatay’da da büyükşehir seçim çevresi ilin mülki sınırı ile örtüştürülürken, aynı zamanda Hatay’ın büyük ilçeleri olan Merkez İlçe, İskenderun ve Dörtöyöl ilçelerinin sınırları içerisinde dört yeni ilçe kurulmuş ve ilçe sayısı 15’e yükselmiştir. Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin seçim çevreleri mülki sınırları ile örtüştürülürken, aynı zamanda söz konusu ilçelerin seçim çevreleri de köklü bir şekilde değiştirilmiştir.

2014 yerel seçimleriyle yürürlüğe girmiş olan bu yeni düzenlemeler, seçmen davranışlarını önemli ölçüde etkilerken, ülke genelinde olduğu gibi Hatay’da da parlamentoda grubu bulunan ve kırsal alanlarda güçlü olan siyasal partilerin lehine sonuçlar yaratmıştır. Beş yıl sonra yapılmış olan 2019 yerel seçimleri ise farklı bir siyasal iklimde gerçekleşmiştir. 16 Nisan 2017 Referandumunu sonucunda kabul edilen Anayasa değişiklikleri ve 2018 yılı 24 Haziran seçimleri sonrasında Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiştir. Bu yeni sistemde cumhurbaşkanı seçilebilmek için %50’den bir fazla oy alma gerekliliği, yeni siyasal ittifakların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu bağlamda, ana eksenini AKP ve MHP’nin oluşturduğu “Cumhur İttifakı” ve ana eksenini CHP ve İYİ Parti’nin oluşturduğu “Millet İttifakı” gibi yeni ittifaklar ortaya çıkmış, 2019 yerel seçimleri bu yeni ittifak anlayışı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Çoğu seçim çevresinde özellikle de büyükşehirlerde, bu iki ittifakın kendi içerisinde ortaklaşa belirledikleri adaylar ile seçime gidilmiştir. Hatay İli’nde de büyükşehir ve ilçe belediye başkanlığı seçimlerinde benzer yöntemle adaylar belirlenmiştir.

Türkiye geneli ve Hatay için 2019 yerel seçimleri, hem “seçim çevrelerinde ölçek genişletme ve değiştirme” düzenlemelerinin ilk kez uygulandığı 2014 yerel seçim sonuçlarının sağlamasının yapıldığı bir seçim olması açısından, hem de yeni ittifak anlayışının şekillendirdiği bir siyasal iklim içerisinde gerçekleştirilmiş olması açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda çalışmamız, daha önce yapmış olduğumuz 2014 yerel seçimlerine yönelik çalışmalardan da yararlanılmak suretiyle, hem 2014 ve 2019 yerel seçim sonuçları üzerinden 6360 sayılı Yasa’nın, Hatay’ın yerel siyasetine etkilerinin karşılaştırmasını yapmayı, hem de 2019 yerel seçim sonuçları üzerinden Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin getirmiş olduğu “yeni ittifak” anlayışının Hatay yerel siyasetine etkilerini değerlendirmeyi amaçlamıştır.

2. Türkiye’de büyükşehir belediyeciliğinin evrimi ve Hatay Büyükşehir Belediyesi

Cumhuriyetin kuruluşu sonrasında durağan bir seyir izleyen kentleşme süreci 1950’li yıllarla birlikte ivme kazanırken, düzensiz, çarpık ve hızlı kentleşmenin özellikle büyük yerleşim alanlarında önemli kentsel sorunlara neden olduğu gözlenmiştir. 1960’dan 1980’e yirmi yıllık dönemde kentsel nüfusun 7 milyondan 20 milyona ve kentsel nüfus oranının % 25’ten % 45’e yükselmesi (Keleş, 2017: 67) kentlerde artan nüfusun büyüklüğünü göstermesi açısından önemlidir.

Kentsel nüfusun hızlı artışı, özellikle anakent alanlarının yönetilmesi konusunda önemli sorunların ortaya çıkmasına neden olmuş, artık söz konusu bu kentsel alanlar 1930’lu yılların belediyecilik anlayışı ile yönetilemez hale gelmiştir. Bu süreçte 1580 sayılı Belediye Yasası’na yönelik eleştirilerle birlikte, bir takım yeni kentsel alan yönetim modelleri tartışılmaya başlanmıştır. 1956 yılında yürürlüğe giren 6785 sayılı İmar Yasası ile belediyelere, “mücvir alan” veya “komşu alan” olarak adlandırılan belediye sınırlarının dışındaki alanlara da hizmet götürme yetkisi verilirken, bu düzenlemeyle hızla artan belediye sayısını dengelemek ve belediye sınırları dışında bulunan ama zamanla belediye sınırlarına dâhil olacak veya kendisi yeni bir belediye olacak bu alanlara kentsel hizmetleri daha baştan götürmek amaçlanmıştır (Güler, 2019: 10). 1958 yılında İmar ve İskân Bakanlığı’nın kurulmasıyla birlikte başlatılan kentsel alanların çözümüne yönelik girişimler, Coşkun vd. (2019: 303,304) vurguladıkları gibi, 1962 yılında merkezi idarenin yeniden düzenlenmesinin esasları kapsamında gündeme gelen MEHTAP Projesi ile sürdürülmüştür. Yine bu doğrultuda, İç-Düzen Projesi çerçevesinde İçişleri Bakanlığınca başlatılan ve 1971 yılında sonuçlandırılan kanun tasarıları vardır ki, bu tasarılarından Metropolitan Hizmet Birliği Tasarısı, nüfusu 100 bini aşan yerleşim birimlerinin zorunlu olarak katılacakları hizmet birliklerine dayalı bir büyükşehir yönetimi öngörmüştür. Ancak bilindiği gibi, anakent alanların yönetilmesi kapsamında hazırlanmış olan tasarıların 12 Eylül Dönemi’ne kadar hayata geçirilemediği bir süreç yaşanmıştır.

Büyük kentlerin yönetim modeline yönelik girişimler, 12 Eylül Askeri Darbesi sonrasında hızlanmış ve 11 Aralık 1980’de Milli Güvenlik Konseyi’nin (MGK) 34 nolu kararı ile büyük kentlerin çevrelerinde yer alan küçük belediyelerin ana belediyeye bağlanması (Resmi Gazete, 1980: 11) kararı BŞB dizgesine geçişin ilk evresi olmuştur. 4 Aralık 1981 yılında çıkarılan yasa ile bazı büyükşehirlerin etrafındaki küçük belediyelerin ve köylerin tüzel kişilikleri sona erdirilmiş ve büyükşehirlerle birleştirilmiştir (2561 sayılı Kanun). Böylece MGK’nın çıkardığı 34 No’lu karar yasal çerçevesine kavuşturulmuştur. Bu değişikliklerden sonra 1982 Anayasası’nın 127. Maddesinde “*büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçimleri geliştirilebilir*” hükmü düzenlemesi ile birlikte BŞB dizgesinin anayasal alt yapısı da oluşturulmuştur. Nüfus bakımından üç büyük kent olan İstanbul, Ankara ve İzmir’de yerel yönetsel yapı yeniden düzenlenmiş, ancak asıl uygulama 1984 Yerel Seçimleri sonrasında yapılmış ve aynı yılın temmuz ayında 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası çıkarılmıştır. Bu yasa, belediye sınırları içerisinde birden fazla ilçe bulunan kentleri büyük kent olarak tanımlamış, büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyesi olmak üzere iki düzeyli ve merkezi bir anakent yapısı öngörmüştür. Daha sonra 1986 yılında Adana’da, 1987 yılında Bursa, Gaziantep ve Konya’da, 1988 yılında ise Kayseri’de BŞB kurulmuştur (Tortop vd., 2008: 262). Büyükşehir dizgesinde *ikinci kuşak* oluşturacak olan bu belediyelerle birlikte büyükşehir sayısı sekize yükselmiştir. Ayrıca 1988 yılında çıkarılan kanun hükmünde kararname ile anakent belediye sınırları içinde ilçe belediyelerinin yanı sıra, bu belediyelerin tüzel statüsüne sahip yeni belediyeler kurulması sağlanmıştır.

BŞB ile ilgili düzenlemeler, büyükşehir statüsünde bulunan belediyelere ek mali olanaklar sağlamış olması nedeniyle, birçok kentte beklentiler yaratmıştır. Bu beklentileri karşılamak amacıyla çıkarılan kanun hükmünde kararnemelerle büyükşehir olma niteliğine sahip olmayan bazı orta büyüklükteki kentlerde de BŞB kurulmuştur (Ulusoy ve Akdemir, 2019: 340). 1993 yılında çıkarılan 504 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kurulmuş olan ve *üçüncü kuşak* büyükşehirler olarak adlandırılacak olan Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İzmit, Mersin ve Samsun Büyükşehir Belediyeleri farklı bir statüdedir. Yedi ilde daha BŞB kurulmasını sağlayan bu kararnameye göre, büyükşehir belediyesinin sınırları içerisinde ilçe belediyesi kurulması koşulu aranmaksızın alt belediyeler kurulması ve bu alt belediyelerin ilçe belediyelerinin fonksiyonlarını yerine getirmeleri öngörülmüştür (RG, 1993: 504 No’lu KHK). Böylece o dönemde, var olan büyükşehir belediyelerinin

sekizinde ilçe belediyeleri, söz konusu KHK ile kurulan ikinci gruptaki yedi büyükşehir belediyesinde ise alt/ilk kademe belediyeleri gibi ikili bir durumla karşı karşıya kalmıştır. 2000 yılında ise 593 sayılı KHK ile kurulan Adapazarı Büyükşehir Belediyesi her iki grubun da özelliklerini taşıyan karma bir model ile kurulurken, büyükşehir belediyesi sayısı da 16’ya yükselmiştir.

İkibinli yıllarla birlikte, yerel kamuoylarında artan büyükşehir olma beklentilerini azaltmak amacıyla, Kamu Yönetimi Reformu çerçevesinde BŞB kuruluşunu oldukça zorlaştıran 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası çıkarılmıştır. 2004 yılında çıkarılan bu yasa ile büyükşehir belediyeleri, “en az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan; kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; idari ve mali özerkliğe sahip ve karar organı seçmenlere tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri”, şeklinde tanımlanmıştır (5216 sayılı Kanun). Yeni yasa, büyükşehir ve onun altında ilçe ve alt kademe belediyelerinden oluşan mevcut iki düzeyli yönetim yapısını korumuştur. Yasaya göre, BŞB kurulabilmesi için bir il merkezi belediyede ve o belediyenin sınırlarına 10 kilometrelik yarıçaplı bir mesafe içerisinde yaşayan nüfusun 750.000’den fazla olması ölçütü asgari şartlardan en önemlisidir. Yasadaki nüfus büyüklüğünün yanı sıra, o yerin fiziki yerleşim durumu ve ekonomik gelişmişlik düzeyinin de BŞB kurulması için uygun olması koşulu öngörülmüştür (Özgür vd., 2007).

3030 sayılı Yasaya göre daha nesnel ölçütler getiren 5216 sayılı Yasa, mevcut büyükşehirlerin alanını Kocaeli ve İstanbul’da mülki sınırlara genişletirken, diğerlerinde ise 20, 30 ve 50 km. yarıçap formülleri uygulamak suretiyle elde edilecek sınırların daha gerçekçi olması hedeflenmiştir. Yasaya göre, mevcut valilik binası merkez kabul edilmek ve il mülki sınırları içerisinde kalmak koşuluyla nüfusu bir milyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı 20 km., nüfusu bir milyondan iki milyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı 30 km. ve nüfusu iki milyondan fazla olan büyükşehirlerde yarıçapı 50 km. olan dairenin sınırı büyükşehir belediyesinin sınırı olacaktır (5216 sayılı Kanun). Daha sonra, 2008 yılında çıkarılan 5747 sayılı “*Büyükşehir Belediye Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun*” ile büyükşehir sınırları içerisinde ilk kademe belediyesi kurulması yöntemine son verilmiş (5747 sayılı Kanun), bu kapsamda on altı BŞB sınırı içinde bulunan 240 belde belediyesi, belediye statülerine son verilerek mahalleye dönüştürülmüştür.

2012 yılının Kasım ayında çıkarılan 6360 sayılı Yasa, Türkiye’nin büyükşehir belediyeçiliği deneyiminde yeni bir döneme, çok farklı bir aşamaya geçilmesine neden olmuştur. Yeni yasa, BŞB yapısında çok önemli değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. 6360 sayılı “*Onüç İilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*”, öncelikle büyükşehir tanımını değiştirmiş ve bu doğrultuda büyükşehir belediyesi sınırları ilin mülki sınırları ile örtüştürmüştür. Yeni yasada, “toplam nüfusu 750.000’den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir” biçimindeki düzenleme sonucunda 13 ilde daha BŞB kurulmuştur (6360 sayılı Kanun). Daha sonra 2013 yılı Mart ayında kabul edilen kabul edilen 6447 sayılı Yasa ile Ordu ilinde de büyükşehir kurulmasına karar verilmiş, böylece Türkiye’deki BŞB sayısı 30’a yükselmiştir. 6360 sayılı yasayla birlikte, 5216 sayılı Yasa kapsamında sadece İstanbul ve Kocaeli için tasarlanan büyükşehir ölçeği ile il mülki sınırının örtüştürülmesi, yeni yasada tüm büyükşehir belediyeleri için de geçerli hale getirilmiştir (Adıgüzel, Karakaya, 2017: 35).

6360 sayılı Yasa ile BŞB kurulmuş olan illerde neredeyse 150 yıllık bir geçmişi olan il özel idareleri statüsüne de son verilmiş, belde belediyeleri ve köylerin tüzel yapıları sonlandırılarak, bağlı buldukları ilçelerin birer mahallesine dönüştürülmüş, ayrıca nüfusu 500’ün altına düşen köyler ile varsa mahalleler kaldırılmıştır. Yasayla diğer illerde bulunan ve nüfusu 2000’nin altına düşen belde belediyeleri de köy statüsüne indirilmiştir. Bu kapsamda, 16.561 köy ve 1358 belde belediyesinin tüzel kişilikleri sona ermiş, büyükşehir belediyesi olmayan diğer illerde bulunan ve nüfusu 2000’in altına düşmüş olan 153 belde belediyesi mahalleye, 559 belde belediyesi ise köye dönüştürülmüştür. Bu belde belediyelerini de eklediğimizde yeni yasa kapsamında kapanmış olan belde belediyesi sayısı toplam 1635’e yükselmiştir. Ayrıca yeni yasa ile BŞB kurulan illerde valiye bağlı “Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı” adıyla yeni bir birim oluşturulmuştur (Adıgüzel ve Tek, 2014: 80).

6360 sayılı Yasa kapsamında BŞB kurulan illerden biri de Hatay'dır. Büyükşehir belediyesi olma yönündeki talep ve arayışların uzun bir geçmişi olmakla birlikte, özellikle 2011 yılı genel seçimleri sürecinde bu talepler daha somut bir şekilde gündem oluşturmuştur. Ancak bu talep ve tartışmaların gündeme geldiği dönemde, Antakya kent özeği ile çevresi kentsel alanın nüfus toplamı yalnızca 400.000 civarındaydı ki, bu nüfus miktarı büyükşehir kurulabilmesi için 5216 sayılı Yasa'nın koymuş olduğu nüfus ölçütünün çok uzağındaydı. Bu nedenle de Antakya ve diğer aynı beklenti içerisinde olan orta büyüklükteki kentlerde büyükşehir kurulabilmesi için ya 5216 sayılı Yasa'nın koymuş olduğu nüfus ölçütünün aşağıya çekilmesi gerekmekteydi ya da farklı bir büyükşehir belediyeçiliği yaklaşımı ile yeni bir yasal düzenlemeye gidilmeliydi. İşte 6360 sayılı yeni yasa bu yeni yaklaşımın bir ürünüdür (Adıgüzel, 2014: 60). 6360 sayılı Yasa'nın, "toplam nüfusu 750.000'den fazla olan illerin il belediyeleri yasayla BŞB'ye dönüştürülebilir" biçimindeki düzenlemesi sonrasında, yasanın çıktığı 2012 yılı verilerine göre toplam nüfusu 1.483.674 olan Hatay İli'nde de BŞB kurulmuştur.

3. Hatay'da 6360 sayılı yasa öncesi ve sonrasında yerel yönetim dizgesi

6360 sayılı Yasa ile Hatay'da BŞB kurulurken, ilin yerel yönetsel yapısı da önemli ölçüde değişime uğramıştır. Bu başlık altında, Hatay'da BŞB kurulmadan önce var olan yerel yönetsel dizge ile BŞB kurulduktan sonra ortaya çıkan yeni yerel dizge kapsamında değerlendirmeler yapılmıştır.

3.1. Hatay'da 6360 sayılı yasa öncesinde yerel yönetsel yapı

1939 yılında Hatay İli kurulduğunda, merkez ilçe Antakya ile birlikte İskenderun, Dörtyol, Kırıkhan, Yayladağı, Reyhanlı, Belen ve Hassa ilçeleri olmak üzere toplam sekiz ilçesi bulunmaktaydı. 1945 yılında Altınözü, 1948 yılında Samandağ, 1987 yılında Erzincan, 1990 yılında ise Kumlu ilçeleri kurulmuş ve ilçe sayısı 12'ye yükselmiştir (Adıgüzel, Karakaya, 2017: 36). Son olarak, 2012 yılında çıkarılmış olan 6360 sayılı Yasa ile merkez ilçe içerisinde Antakya ve Defne ilçeleri, İskenderun kentsel alanı ve çevresinde de Arsuz ve Payas ilçeleri kurulmak suretiyle ilçe sayısı 15'e yükselmiştir.

BŞB kurulmadan önce Hatay İli, merkez ilçe Antakya, İskenderun, Dörtyol, Kırıkhan, Reyhanlı gibi orta büyüklükte ilçelere sahip olmasına karşın, kırsal nüfusunun büyüklüğü açısından Türkiye'de ilk sıralarda yer alan bir il konumundadır. İlin günümüz nüfus dağılımı incelendiğinde, nüfusun büyük bir bölümünün ticaret merkezi konumunda olan Antakya ve Defne kentsel alanı ile sanayi tesislerinin konumlandığı İskenderun, Payas ve Dörtyol ekseninde toplandığı görülmektedir. Örneğin, ilin ticaret merkezi olarak bilinen Antakya ve çevresi kentsel alanlarda yaklaşık olarak 537.000, sanayi merkezi olarak bilinen İskenderun-Dörtyol aksı ve çevresindeki kentsel alanlarda ise 510.000 civarında nüfus bulunmaktadır (Hatay Valiliği, Nüfus ve Dağılımı, 2021). BŞB kurulmadan önce on iki ilçeye sahip olan Hatay'da, belde belediyelerinin belli kentsel alanlarda yoğunlaşması önemli kentsel ve yönetsel sorunlara neden olmaktaydı. 6360 sayılı Yasa öncesinde var olan yerel yönetim dizgesini yansıtan Tablo 1'de görüleceği gibi, ildeki kentsel nüfusun yoğunlaştığı kentsel alanlarda belde belediyesi sayısı dikkat çekici ölçüde yüksektir.

Tablo 1. 6360 sayılı yasa öncesinde Hatay İli'ndeki yönetim birimleri

6360 Öncesi Hatay İlindeki Yönetim Birimleri				
İlçe	Bucak	Belde Belediyesi	Köy	Mahalle
Merkez	5	21	70	43
Altınözü	3	3	42	2
Belen	-	-	11	6
Dörtyol	2	6	6	7
Erzincan	-	-	10	10
Hassa	2	5	28	6
İskenderun	2	13	37	28
Kırıkhan	2	1	56	16

Kumlu	-	-	13	3
Reyhanlı	-	-	31	16
Samandağ	2	12	31	9
Yayladağı	3	3	33	3
Toplam	21	64	368	149

Kaynak: (Adıgüzel, Ş, 2018)

Tablo 1'e yansıdığı gibi, 6360 sayılı Yasa öncesinde merkez ilçe Antakya, İskenderun, Samandağ gibi kentsel alanlarda çok sayıda belde belediyesi bulunmaktadır. Özellikle Antakya kentsel alanı içerisindeki belde belediyesi yoğunluğu, bu alandaki önemli kentsel sorunların en temel nedenidir. 6360 sayılı Yasa öncesinde merkez ilçe Antakya kentsel alanı ve çevresinde, ilçeye 1-18 km. mesafe aralığında 21 belde belediyesi ve 70 köy bulunmaktaydı. Yasa'nın yürürlüğe girmesi ile kapatılmış olan belde belediyelerinin ikisi dışında tümü söz konusu kentsel alan içerisinde konumlanmıştı ve bu belediyelerin mesafe açısından merkez ilçeye olan yakın konumları, Antakya Belediyesi'nin hareket alanını önemli ölçüde daraltmaktaydı (Adıgüzel, Karakaya, 2017:37). Büyükşehir düzenlemesi öncesinde Antakya kentsel alanında yaşanmış olan çok başlılık ve farklı imar uygulamaları ile ifadesini bulan kentsel alanın "yönetilememesi sorunu", İskenderun-Dörtyol aksı üzerindeki kentsel alanlar için de geçerli bir durumdu.

3.2. Hatay'da Büyükşehir Belediyesi'nin kurulması ve yerel yönetsel yapı üzerine etkileri

2012 yılının sonlarında yürürlüğe girmiş olan 6360 sayılı Yasa, BŞB yapısında çok önemli değişiklikleri beraberinde getirmiştir. 6360 sayılı "On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", öncelikle büyükşehir tanımını değiştirmiştir. Yeni tanımlamaya göre, BŞB sınırları ilin mülki sınırlarını kapsamaktadır. Yeni yasanın, "toplam nüfusu 750.000'den fazla olan illerin il belediyeleri yasayla BŞB'ye dönüştürülebilir" biçimindeki düzenlemesi sonrasında, artık bir kentte büyükşehir kurulabilmesi için ilin toplam nüfusu dikkate alınmaktadır. Hatay BŞB de bu kapsamda kurulmuş olan 14 yeni BŞB'den biridir.

6360 sayılı Yasa kapsamında Hatay'da büyükşehir belediyesinin kurulması, ilin yerel yönetim dizgesinde çok önemli değişikliklere neden olmuştur. Yasa kapsamında, diğer büyükşehir belediyesi kurulmuş olan illerde olduğu gibi, Hatay'da da il özel idaresi, belde belediyeleri ve köy yönetimlerinin tüzel kişilikleri sona erdirilmiştir. Ayrıca Hatay'da, Antakya, Arsuz, Defne ve Payas ilçeleri kurulmuştur (Adıgüzel, 2014: 60).

Tablo 2. 6360 sayılı yasa kapsamında Hatay İli'nde kurulan yeni ilçeler

<i>İlçe</i>	<i>Bağlanan Belde Belediyesi Sayısı</i>	<i>Bağlanan Mahalle Sayısı</i>	<i>Bağlanan Köy Sayısı</i>
Antakya	12	41	42
Arsuz	7	-	25
Defne	10	4	23
Payas	-	-	3
Toplam	29	45	93

Kaynak: 6360 sayılı Yasa

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, 6360 sayılı Yasa ile 2014 Yerel Seçimleri sonrasında birer mahalleye dönüştürülmüş olan belde belediyelerinden 29'u yeni kurulan ilçelere bağlanmıştır. Bu kapsamda, daha önce merkez ilçeye bağlı olan 12 belde belediyesi Antakya İlçesi'ne, merkez ilçe

sınırları içerisinde bulunan 8, Samandağ İlçesi sınırları içerisinde bulunan 2 belde belediyesi Defne İlçesi'ne, daha önce İskenderun İlçesi sınırları içerisinde olan 7 belde belediyesi de Arsuz İlçesi'ne mahalleye dönüştürülmek suretiyle bağlanmıştır. Merkez ilçeye bağlı Şenköy Belediyesi mahalle olarak Yayladağı İlçesi'ne bağlanırken bazı ilçelerin sınırlarında da önemli değişiklikler yapılmıştır (6360 sayılı Yasa). Ayrıca Tablo 2'de görüldüğü gibi, yeni kurulmuş olan ilçelere, 2014 yerel seçimleri sonrasında mahalleye dönüştürülmüş olan 93 köy bağlanmıştır.

2014 yılı Mart ayında yapılan yerel seçimlerle birlikte uygulanmaya başlanmış olan 6360 sayılı Yasa ile aşağıdaki tabloda da görüleceği gibi, Hatay'da 21 bucak ile 64 belde belediyesinin ve 368 köyün tüzel kişiliği sonlandırılmıştır (Adıgüzel, 2018: 19). Yasa gereğince, 64 belde belediyesi ve 368 köy yönetiminin mahalleye dönüştürülmesi ile birlikte, Hatay'da mahalle sayısı 581'e yükselmiştir (6360 sayılı Yasa).

Tablo 3. 6360 sayılı yasanın Hatay İli'ndeki yönetim birimlerine etkileri

Hatay	İlçe	Tüzel Kişiliği Kaldırılan			Mahalle Sayısı		
		Bucak	Belde	Köy	6360 Öncesi	6360 Sonrası	Yeni Mahalle
1	Merkez İlçe	5	21	70	43	91	134
2	Altınözü	3	3	42	2	45	47
3	Belen	-	-	11	6	11	17
4	Dörtöyl	2	6	6	7	12	19
5	Erzin	-	-	10	10	10	20
6	Hassa	2	5	28	6	33	39
7	İskenderun	2	13	37	28	50	78
8	Kırıkhan	2	1	56	16	57	73
9	Kumlu	-	-	13	3	13	16
10	Reyhanlı	-	-	31	16	31	47
11	Samandağ	2	12	31	9	43	52
12	Yayladağı	3	3	33	3	36	39
Toplam		21	64	368	149	432	581

Kaynak: 6360 sayılı Yasa

4. 6360 Sayılı Yasa'nın Hatay'da yerel siyaset üzerine etkileri

Bu başlık altında, 6360 sayılı Yasa'nın Hatay yerel siyaseti üzerine etkileri değerlendirilmeden önce, yerel siyasette seçmen davranışlarının, genel seçimlere göre farklılaşmasının nedenleri üzerine irdelemeler yapılmış, devamında da söz konusu yasa öncesinde, 2009 Yerel Seçim sonuçları perspektifinden yerel siyaset ve yasanın yürürlüğe girmesinin yerel siyasete olan etkileri kapsamında değerlendirmeler yapılmaya çalışılmıştır.

4.1. Yerel siyasette seçmen davranışları

Siyaset kurumunun bir işlevi de var olan sorunları çözmek, ortaya çıkması muhtemel sorunları daha ortaya çıkmadan önlemek ve bu doğrultuda politikalar geliştirmektir. Bu bağlamda, merkezi düzeyde siyaset ile yerel düzeyde siyasetin ilgi ve sorun alanları, çözüm yöntemleri, söylemleri ve hedef kitleleri de büyük ölçüde farklılıklar göstermektedir. Bu değişken dinamikler, seçimlere katılım oranlarını ve seçmen eğilimlerini de farklı şekillerde etkilemekte ve çoğu zaman yerel siyaset gerek katılım oranları, gerekse parti tercihleri açısından ulusal siyasetten farklılaşmaktadır. Dolayısıyla, yerel seçimlerdeki ile genel seçimlerdeki seçmen davranışları ve eğilimleri farklılaşmakta ve Görmez ve Sancak'ın (2009:272) da vurguladıkları gibi, seçmenler bu seçimlerde çoğu zaman farklılaşan faktörlerin etkisi altında oy verme davranışı sergilemektedir.

Yerel ve genel seçimlerde seçmen eğilimlerini farklılaştıran etkenlerden biri, belki de en önemlisi seçimlerde uygulanan seçim sistemlerinin özelliğidir. Türkiye özelinde, nispi temsil ile geniş seçim çevresi sisteminin uygulandığı genel seçimler ve il genel meclisi seçimlerinde, çoğu zaman bazı

seçmenler ülke barajı kaygısı ile hareket etse de genellikle parti ve ideolojik tercihlerinde ısrar edebilmekte ve bu yönde oy verme eğilimi içerisinde olmaktadır. Buna karşılık basit çoğunluk sisteminin uygulandığı belediye başkanlığı seçimlerinde ise çoğu seçmen “oyunun boşa gidebileceği” kaygısıyla ideolojik tutumlarını bir yana bırakarak, genellikle kendisine en yakın gördüğü ikinci ya da üçüncü adaya yönelebilmektedir (Adıgüzel, 2012: 163). Bu durum, belediye başkanlığı seçimlerinde, siyasal parti tercihi, adayın niteliği ve adayın iktidar partisinden olup olmadığı vb. önemli rol oynamakla birlikte, seçmenlerin farklı stratejiler üretmelerine, kendi parti ve ideolojik tercihlerinden ayrılarak, adayların özelliklerini ve seçim vaatlerini daha fazla dikkate almalarına neden olabilmektedir. Ayrıca belediye seçimlerinde seçmenle aday arasındaki anonim ve yüz yüze iletişim ve etkileşim de seçmen davranışlarını önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Yerel seçimlerde ortaya çıkan bu farklılaşmış siyasal tavır, “stratejik oy kullanma davranışı” olarak nitelendirilebilir (Kamalak, Kiriş, Gül, 2013:7).

Yerel seçimlerde seçmen davranışlarını farklılaştıran etkenler olduğu gibi, seçim sonuçlarını önemli ölçüde etkileyen faktörler de vardır. Seçim çevrelerinde “ölçek genişletme” ve “sınır değiştirme” gibi düzenlemeler yerel seçim sonuçlarını derinden etkileyen önemli faktörlerdir. Bilindiği gibi, yerel yönetim birimleri olarak belediyeler kentsel alanlara özgüdür ve kentsel alanlara hizmet sunmaktadırlar. Bu kentsel alanlarda bulunan belediye örgütlerinin organları söz konusu kentsel alanda bulunan seçmenlerin oylarıyla belirlenir. Ancak 6360 sayılı Yasa'nın büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyelerinin seçim çevrelerinde ölçek genişletme ve sınır değiştirme düzenlemeleri, bu belediyelerin kentsel alanlara özgü, yalnızca kentsel alanlara hizmet sunan yapılarının değişmesine, artık kırsal alanlara da hizmet götüren yeni bir yapıya evrilmelerine neden olmuştur. Yeni büyükşehir dizgesi ile seçim çevreleri il ve ilçelerin mülki sınırları ile örtüştürülmüş, yerel seçimlerde kentsel ve kırsal alanlarda bulunan tüm seçmenlerin oy kullanmaları söz konusu olmuştur. Bu türden düzenlemeler çalışma konumuz olan Hatay İli özelinde de söz konusu olmuş ve yeni ilçeler kurmak ve birçok ilçenin sınırları değiştirilmek suretiyle, yeni seçim çevreleri oluşturulmuştur (Adıgüzel, Karakaya, 2017: 41).

6360 sayılı Yasa kapsamında yapılmış olan bu düzenlemeler, 2014 yerel seçimlerinde seçmen davranışları ve seçim sonuçları üzerinde önemli ölçülerde etkili olurken, beş yıl sonra yapılan 2019 yerel seçimlerinde seçmen davranışlarını ve seçim sonuçlarını etkileyen çok daha farklı etmenler ortaya çıkmıştır. Bilindiği gibi, 16 Mart 2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7102 sayılı Yasa çerçevesinde, ilgili bazı yasalarda değişiklikler yapılarak, “seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasal partilerin ittifak yaparak seçimlere katılabilmelerinin” önü açılmıştır. (7102 sayılı Yasa). Dolayısıyla 2019 yerel seçimleri 2014 yerel seçimlerinden farklı bir siyasal iklimde gerçekleştirilmiş, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesiyle birlikte ulusal siyaset düzeyinde ortaya çıkan “yeni siyasal ittifak” anlayışı ilk kez bu yerel seçimlerde denenmiştir. 2019 yerel seçimlerinde denen bu yeni anlayış, seçmenlerin oy verme eğilimlerini ve davranışlarını, dolayısıyla da seçim sonuçlarını önemli ölçüde etkilemiştir. Savut'un (2020: 43) da vurguladığı gibi, ittifak ortağı partiler, birçok seçim çevresinde diğer ittifak ortağının adayını desteklemek suretiyle birlikte hareket etmiş olsalar da ittifak ortaklığının kurulmayıp, her partinin kendi adayı ile yarışa katıldığı seçim çevreleri de söz konusu olmuştur.

4.2. Hatay'da Büyükşehir Belediyesi kurulmadan önce yerel siyaset

Hatay, BŞB kurulmadan önce çok farklı siyasal görüşlerin ve küçük siyasal partilerin önemli oranlarda oy alabildikleri bir il konumundaydı ve 6360 sayılı Yasa yürürlüğe girmeden önce yapılmış olan, 2009 yerel seçimlerinde Hatay'ın bu özelliğini yansıtan sonuçlar alınmıştır. 2009 yerel seçimlerinde ortaya çıkan görünümü şu şekilde özetlemek mümkündür: (Adıgüzel, Karakaya, 2017: 45).

-Yerel seçimlerde, o dönemde parlamentoya giremeyen Demokrat Parti (DP), Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) gibi küçük siyasal partilerin anlamlı oranlarda oy aldıkları görülmüş, örneğin ÖDP bu seçimlerde Türkiye genelinde % 0.06 oranında oy alırken, Samandağ İlçesi'nde % 34.2'lik bir oy oranıyla belediye başkanlığını kazanmış, DP ise Türkiye genelinde % 3.6 oy alırken, Hatay genelinde % 9.8 oranında oy alarak 3 belde belediye başkanlığını kazanmıştır.

- CHP, ülke düzeyinde genellikle kırsal alanlara kıyasla kentsel alanlardan daha fazla oy alırken, Hatay İli'nde ise kentsel alanlara oranla kırsal alanlardan daha fazla oy toplayabilmiştir.

- 2009 yılı yerel seçimlerinde Hatay İli düzeyinde ilçe ve belde belediye başkanlığı seçim sonuçları ise Tablo 4’de de görüleceği gibi AKP, 4’ü ilçe olmak üzere 18 belediye başkanlığı, CHP, 1’i ilçe olmak üzere 29 belediye başkanlığı, MHP ise 6’sı ilçe olmak üzere toplam 16 belediye başkanlığı kazanmıştır. Ayrıca DSP 6, DP 3, ANAP 2 belde belediye başkanlığı, ÖDP ise 1’i ilçe olmak üzere 2 belediye başkanlığı kazanmıştır. Bu sonuçlara göre, o dönemde parlamentoda temsil edilemeyen küçük siyasal partiler, Hatay’da 1’i ilçe olmak üzere toplam 13 belediye başkanlığı elde etme başarısı göstermişlerdir.

Tablo 4. Hatay İl’inde 2009 yerel seçim sonuçlarına göre belediye başkanlıklarının siyasal partilere dağılımı

	CHP	AKP	MHP	DSP	DP	ANAP	ÖDP
İlçe Belediyesi	1	4	6	-	-	-	1
Belde Belediyesi	28	14	10	6	3	2	1
Toplam	29	18	16	6	3	2	2

Kaynak: (Adıgüzel, Ş. ve Karakaya, S., 2017)

2009 Yerel Seçimlerinde, Hatay’da özellikle küçük siyasal partilerin belde belediyelerinde başarılı olmalarını, kısmen Hatay’a ve o döneme özgü faktörlerle açıklamak mümkündür. 2009 Yerel Seçimleri’nin yapıldığı dönemde, ulusal siyasetin yerele etkilerinin daha az yansıdığı gerçeğinin yanı sıra, seçmenlerin adayların etnik, mezhepsel vb. özelliklerine göre de oy verme eğilimi içerisinde olabileceklerini, özellikle belirtmek gerekir.

4.3. 6360 sayılı yasal düzenlemeler sonrasında Hatay’da yerel siyaset

6360 sayılı yasal düzenlemenin tüm BŞB’lerde olduğu gibi Hatay yerel siyasetine de iki yönlü etkisi söz konusu olmuştur:

Birincisi, büyükşehir sınırlarının ilin mülki sınırları, ilçe belediye sınırlarının ise ilçenin mülki sınırları ile eşleştirilmesi ve bu kapsamda seçim çevreleri ölçeğinin de genişletilmesi düzenlemelerinin seçim sonuçları üzerinde farklı bir etki yaratmış olması;

İkincisi ise yeni kurulan ilçeler ve buna koşut olarak bazı ilçe sınırlarının değiştirilmesinin, ilçe belediyeleri seçim sonuçları üzerine etkisidir.

Şekil 1. Hatay’da 6360 sayılı yasa öncesi ve sonrasında ilçe sınırları

6360 Sayılı Yasa Öncesinde İlçe Sınırları

6360 Sayılı Yasa Sonrasında İlçe Sınırları

Kaynak: <https://www.google.com>

Şekil 1'e yansıdığı gibi 6360 sayılı Yasa kapsamında Hatay'ın ilçe mülki haritası önemli ölçüde değişime uğramıştır. Hatay'ın demografik anlamda büyük ilçeleri olan merkez ilçe, İskenderun ve Dörtöyl ilçeleri içerisinde Antakya, Defne, Arsuz ve Payas ilçeleri kurulmuş, bu ilçe sınırları köklü bir şekilde değiştirilmiş ve bu çerçevede yeni seçim çevreleri oluşturulmuştur. Şekil 1'e yansıyan 6360 sayılı Yasa öncesi ve sonrası ilçe sınırları dikkatli incelendiğinde, özellikle yeni kurulmuş olan Antakya ve Defne ile İskenderun içerisinde kurulmuş olan Arsuz'un ilçe sınırlarında normal olmayan düzenlemeler göze çarpmaktadır. Yasa kapsamında yeni kurulan Defne İlçesi'nin dar bir alana sıkıştırıldığı, buna karşılık Yayladağı İlçe sınırlarına kadar indirilen dar bir koridorla Antakya ilçe sınırlarının çizildiği, yeni kurulan Arsuz İlçesi'nin sınırlarının çok geniş tutulurken ilin en fazla nüfusa sahip ikinci ilçesi İskenderun'un dar bir alana sıkıştırıldığı açıkça görülecektir. Bu yeni düzenlemeler çerçevesinde, il içerisinde "yeni seçim" çevreleri oluşturulmasının seçim sonuçları üzerinde önemli etkileri söz konusu olmuştur (Adıgüzel, Tek, 2014).

6360 sayılı Yasa'nın büyükşehir belediyesi dizgesi üzerine etkilerini, Hatay Örneği üzerinden değerlendirdikleri çalışmalarında (Adıgüzel, Tek, 2014), yazarlar, yasa ile Hatay'da yeni ilçeler kurulması ve yeni seçim çevreleri oluşturulması vb. gibi düzenlemelere dikkat çekerek, 2014 yılı Mart ayında yapılacak olan yerel seçimler öncesinde bir takım öngörülerde bulunmuşlardır. Bu öngörüler özetle;

"Belde belediyelerinin kapatılmış olmasının, küçük siyasal partilerin aleyhine sonuçlar yaratabileceği; ilçe belediyesi seçim çevrelerinin ilçenin mülki sınırları ile örtüştürülmesi ve yeni ilçeler kurmak suretiyle yeni seçim çevreleri oluşturma düzenlemelerinin, yeni kurulmuş olan ilçelerin dışında, diğer ilçe belediye ve BŞB başkanlığı seçimlerinde, çoğu ilçe kırsalında AKP'nin güçlü konumu nedeniyle, bu partinin lehine bir durum yaratabileceği; 2009 yerel seçim sonuçlarına göre Antakya kırsalında ve İskenderun İlçesi'nde güçlü bir konumda olan CHP'nin, yeni düzenlemelerle, büyük ilçelerin bölünmesi ve bu ilçeler içerisinde Defne ve Arsuz ilçelerinin kurulmuş olmasının Antakya ve İskenderun gibi büyük ilçelerin belediye başkanlıklarını kazanmasını güçleştirebileceği; MHP'nin 2009 Yerel Seçimleri'nde 6 ilçe belediye başkanlığı kazanmışken, yeni düzenlemelerin bu partinin gücünü zayıflatabileceği", yönündedir.

Söz konusu çalışmada yazarlar, bu yönde öngörülerde bulunurken, 2014 yılı Mart ayında yapılan yerel seçimlerde ortaya çıkan sonuçlar, aşağıdaki tablolara yansıtıldığı biçimde gerçekleşmiştir. Tablo 5'de 2014 Yerel Seçimlerinde Hatay İli'nde siyasal partilerin BŞB ve ilçe belediye başkanlığı, Tablo 6'da ise BŞB ve ilçe belediye meclisi seçimlerinde almış oldukları sonuçlar verilmiştir.

Tablo 5: Hatay İli'nde, 2014 yerel seçimlerinde bazı siyasal partilerin BŞB ve ilçe belediye başkanlığı seçimleri oy oranları (%)

Birimler	AKP	CHP	MHP	Saadet P.	BBP	HDP	Diğer
Hatay BŞB	40.4	41.0	15.4	0.9	0.2	1.3	-
Altınözü	65.5	10.0	22.8	1.2	-	-	-
Antakya	49.6	36.3	12.2	0.8	0.4	0.4	-
Arsuz	17.2	66.1	10.3	0.1	-	-	ÖDP:2.8
Belen	48.4	6.3	43.6	0.9	0.3	-	-
Defne	3.3	82.0	0.7	-	-	0.8	TKP: 7.6
Dörtöyl	37.5	15.8	39.4	0.9	0.3	5.3	-
Erzin	38.2	24.8	27.5	0.8	-	8.1	-
Hassa	52.3	1.3	43.1	1.8	0.5	-	-
İskenderun	37.5	35.4	23.2	0.6	0.3	2.0	-
Kırıkhan	65.0	3.1	28.4	2.6	0.3	-	-
Kumlu	41.3	20.2	37.3	0.6	-	-	-
Payas	46.6	5.7	13.7	31.8	0.2	1.4	-
Reyhanlı	58.8	11.4	27.9	1.1	0.4	-	-
Samandağ	4.2	80.9	1.6	0.1	-	1.3	İP: 11.2
Yayladağı	60.1		38.7	0.8	0.1		-

Kaynak: (www.haberturk.com./secim/2014); (secim.haberler.com/2014).

2014 yılı Yerel Seçim sonuçlarına göre, Hatay BŞB başkanlığını CHP 5 bin oy gibi küçük bir farkla kazanırken, 15 ilçe belediye başkanlığından 11'ini AKP, 3'ünü CHP, 1'ini de MHP kazanmıştır.

Tablo 6: Hatay İli'nde, 2014 yerel seçimlerinde bazı siyasal partilerin belediye meclisi seçimleri oy oranları (%)

Birimler	AKP	CHP	MHP	Saadet P.	BBP	HDP	Diğer
BŞB	40.4	36.0	19.3	1.5	0.5	1.4	İP/1.3
Altınözü	62.8	12.0	21.6	1.1	1.9	-	-
Antakya	47.8	38.1	12.4	0.8	0.4	0.2	ÖDP/2.8
Arsuz	17.8	64.0	10.6	0.1	-	-	DSP/3.5
Belen	49.1	8.5	40.4	1.2	0.4	-	-
Defne	3.3	82.0	0.7	-	-	0.8	TKP/7.6
Dört Yol	37.0	16.8	38.3	1.1	0.6	4.7	-
Erzin	35.6	24.8	29.3	0.8	0.3	8.2	-
Hassa	54.1	3.1	38.8	2.1	0.9	-	-
İskenderun	36.9	33.8	23.2	1.1	0.9	1.9	-
Kırıkhan	62.9	6.3	26.1	2.5	0.5	-	-
Kumlu	38.5	21.8	36.1	1.7	1.6	-	-
Payas	48.5	8.6	15.7	22.8	0.3	2.4	-
Reyhanlı	52.7	17.4	27.6	1.2	0.7	-	-
Samandağ	5.1	75.9	2.8	0.08	-	3.2	İP/11.0
Yayladağı	61.7	-	36.6	0.8	0.2	-	-

Kaynak: (www.haberturk.com./secim/2014); (secim.haberler.com/2014).

2014 Yerel Seçimleri sonrasında, Hatay BŞB Meclisi'nde oluşan üye dağılımı aşağıda tabloya yansıtılmıştır.

Tablo 7: 2014 yerel seçimlerinde ilçe belediye başkanlıkları ve Hatay BŞB Meclisi'nde üyelerin siyasal partilere dağılımı

Siyasal Partiler	İlçe Belediye Başkanlığı	BŞB Meclis Üye Sayısı
AKP	11	50
CHP	3	25
MHP	1	11
SAADET PARTİSİ	-	1
TOPLAM	15	87

Kaynak: (<http://www.hatayolay.com/kirikhan-ve-hatay/hatay-buyuksehir-belediye-meclis-uye-listesi-h452594.html>)

5. 6360 Sayılı Yasa'nın Hatay'da yerel siyasete etkileri üzerine bir değerlendirme

2014 Yerel Seçim sonuçları, 6360 sayılı Yasa çerçevesinde yapılan düzenlemelerin yerel siyaset üzerine etkilerini Hatay İli özelinde de somut bir şekilde göstermiştir. Yeni düzenlemelerle Hatay'da ortaya çıkan yerel dizgenin, 2014 Yerel Seçim sonuçları üzerine etkisini, 2009 Yerel Seçim sonuçlarıyla karşılaştırma yaparak değerlendirmek mümkündür. Bu karşılaştırma, büyük ölçüde Adıgüzel ve Karakaya (2017)'nin çalışmaları temel alınarak yapılmıştır:

- a. 6360 sayılı Yasa ile belde belediyelerinin kapatılmış olması ve “ölçek genişletme-değiştirme” düzenlemeleri, Hatay İli'nde, 2014 Yerel Seçim sonuçlarını önemli ölçüde etkilemiştir. Söz konusu düzenlemelerin, öncelikle parlamento dışında kalmış küçük siyasal partileri olumsuz yönde etkilediği ve bu partilerin aleyhine bir siyasal sonuç yarattığı gözlenmiştir. 2009 Yerel Seçimleri'nde bu partiler Hatay'da 1'i ilçe olmak üzere toplam 13 belediye başkanlığı kazanma başarısı gösterirken, 2014 Yerel Seçimleri'nde hiç bir belediye başkanlığı kazanamamışlardır. 6360 sayılı Yasa çerçevesinde belde belediyelerinin kapatılmış olması ve seçim çevresi ölçüklerinin genişletilmiş olması seçmen davranışları üzerinde etkili olmuş, 2014 Yerel Seçimleri'nde, “oylarının boşa gideceği” düşüncesiyle, seçmenler, büyük bir olasılıkla daha büyük siyasal partilere yönelmişlerdir. Parlamentoda grubu bulunmayan siyasal partilerin, Hatay yerelinde başarılı olamamalarını, seçmenlerin büyük bir bölümünün 2014 seçimlerinde “stratejik oy verme” eğilimi içerisinde hareket etmelerine bağlayabiliriz.
- b. 6360 sayılı Yasa ile büyükşehir seçim çevrelerinde belde belediyelerinin kapatılması, sınır değişiklikleri, ölçek genişletme ve yeni seçim çevreleri oluşturma gibi düzenlemeler ile vücut bulan yeni yerel dizge, kuşkusuz ki en fazla AKP'yi olumlu yönde etkilemiştir. AKP, Türkiye'nin hemen her bölgesinde yüksek oranlarda oy potansiyeline sahip olmakla birlikte, bu potansiyelinin kırsal alanlarda daha güçlü olduğu da bir gerçektir. Bu nedenle AKP, yeni büyükşehir belediyesi düzenlemelerinden dolayı, diğer büyükşehir belediyelerinde olduğu gibi Hatay'da da güçlü bir konum elde etmiştir. 2014 Yerel Seçimleri'nde, bir önceki yerel seçimlerde MHP'nin kazanmış olduğu 5 ilçe ve CHP'nin kazanmış olduğu İskenderun İlçesi'ni, sınır ve ölçek genişletme değişiklikleri sonrasında AKP kazanmıştır. Bu ilçelerin çoğunun kırsal alanlarında AKP daha güçlü bir oy potansiyeline sahip olmakla birlikte, bu ilçelerdeki “sınır” ve “seçim çevresi” değişiklikleri, bu gücün etkisini daha da arttırmıştır. Dolayısıyla AKP, Hatay İli'nde 2009 Yerel Seçimleri'nde 4 olan ilçe belediye başkanlığı sayısını 11'e yükseltmiştir.
- c. 6360 sayılı Yasa ile Hatay'da seçim çevrelerinde ölçek genişletme düzenlemeleri, yeni ilçeler kurulması, buna koşut olarak bazı ilçe sınırlarının değiştirilmiş olması, CHP üzerinde belirgin bir olumsuz etki yaratmıştır. 2009 Yerel Seçim sonuçlarına göre, Hatay'ın belli kırsal alanlarında CHP güçlü bir siyasal parti olduğu gibi, bu alanlarda Türkiye ve Hatay ortalamaları üzerinde bir kırsal oya sahiptir. 6360 düzenlemeleriyle merkez ilçe ve İskenderun gibi büyük ilçeler içerisinde Antakya, Defne ve Arsuz ilçelerinin kurulması, sınır değişiklikleri ve ilçe seçim çevresinde ölçek genişletme düzenlemeleri sonucunda ortaya çıkan yeni yerel yapı, CHP'nin özellikle İskenderun İlçesi'ndeki konumunu olumsuz yönde etkilemiştir. CHP, 2014 Yerel Seçimleri'nde İskenderun'da belediye başkanlığını AKP'ye kaptırmış, yalnızca yeni kurulmuş olan Defne, Arsuz ve sosyal demokrat geleneğin güçlü olduğu Samandağ İlçesi'nde belediye başkanlığını kazanabilmiştir. Oysa 2009 İl Genel Meclisi Seçim sonuçları verilerine göre, CHP Antakya merkez ilçe ve İskenderun ilçelerinde, yeni ilçeler kurulmadan ve sınırları değiştirilmeden önceki durumda her iki ilçede de kır ve kent oyları ortalamasına göre birinci parti konumundaydı.
- d. Parlamentoda grubu bulunan siyasal partilerden olan MHP de 6360 sayılı Yasa ile gerçekleştirilen “ölçek genişletme” değişikliğinden olumsuz yönde etkilenmiştir. MHP'li seçmenlerin bir bölümü, özellikle büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerinde “stratejik oy verme” eğilimi içerisinde hareket etmişlerdir. MHP önceki seçimlerde almış olduğu oy oranlarını korumasına rağmen, 2014 seçimlerinde yalnızca Dört Yol İlçesi'nde belediye başkanlığını kazanabilmiştir. MHP, 2009 Yerel Seçimleri'nde Hatay'da 6 ilçede belediye başkanlığı kazanmış olmasına rağmen, bu ilçe merkezlerindeki güçlü konumu, seçim çevrelerinin ilçe mülki sınırı ile örtüştürülmüş olması nedeniyle sarsılmıştır. Çünkü MHP'nin 2009 yılı seçimlerinde kazanmış olduğu ilçelerin genelinde kır oyları AKP'ye göre daha düşüktür ve belediye başkanlığı seçimlerine kır seçmeni eklendiğinde, bu ilçelerde ciddi bir MHP-AKP rekabeti söz konusu olmuştur. Bu nedenle de MHP Kırıkhan, Hassa, Yayladağı, Belen ve Kumlu ilçelerinde belediye başkanlıklarını AKP'ye kaptırmıştır. MHP'nin başarılı olduğu diğer bir ilçe olan Dört Yol'da ise MHP'nin AKP'ye oranla kır

oyları daha yüksektir ve bu ilçe sınırları içerisinde Payas İlçesi kurulmuş olmasına rağmen Dörtöyol'da belediye başkanlığını MHP kazanmıştır. Dolayısıyla, “ölçek genişletme” değişiklikleri MHP'yi derinden etkilemiş, 2014 seçimlerinde, bir önceki seçimlerdeki oy oranlarına ulaşmasına rağmen, sahip olduğu 6 ilçe belediye başkanlığından Dörtöyol İlçesi dışında tümünü AKP'ye kaptırmıştır.

- e. 2009 seçim sonuçlarına göre, CHP nispi temsil ile geniş seçim çevresi sisteminin uygulandığı ve il genelinde bütün seçmenlerin oy kullandığı il genel meclisi seçimlerinde, Hatay İli genelinde AKP'nin gerisinde bir oy oranına sahiptir. Buna rağmen CHP, bütün seçmenlerin oy kullandığı ve basit çoğunluk sisteminin uygulandığı 2014 Yerel Seçimleri'nde, BŞB başkanlığını küçük bir farkla da olsa kazanmıştır. CHP'nin bu başarısının en önemli nedenlerinden birisi, belki de en önemlisi aday gösterme konusundaki stratejisidir. CHP, o dönemde Suriye'de yaşanmakta olan gelişmelerin Hatay'a olan yansımalarını doğru okumuş ve aday belirlerken stratejik bir karar vermiştir. CHP, kentte yaşanmakta olan mezhepsel gerginliği azaltacağı ve daha kucaklayıcı olacağını düşündüğü, 2004-2009 yılları arasında da AKP'den seçilerek Antakya belediye başkanlığı yapmış olan Lütfü Savaş'ı BŞB başkanlığı için aday göstermiştir. CHP, Lütfü Savaş'ın hem sağ, hem de sol seçmenden oy alabileceğini hesaplamış, nitekim bu hesabı da doğru çıkmıştır. Tablo 5 ve 6'da görüldüğü gibi, CHP BŞB meclisi seçimlerinde AKP'nin dört puan gerisinde kalarak % 36 oranında oy alırken, BŞB başkan adayı Lütfü Savaş % 40.8 oranında oy alarak belediye başkanı seçilmiştir. 2014 seçimlerinde Lütfü Savaş'ın CHP'li seçmenlerle birlikte özellikle MHP'li seçmen tarafından da tercih edildiği gözlenmiştir. Çünkü MHP, BŞB meclisi seçimlerinde % 19.3 oranında oy alırken, BŞB başkanlığı seçimlerinde % 15.4 oranında oy alabilmiştir. Bu da göstermiştir ki MHP'li seçmenlerin bir bölümü BŞB başkanlığı seçimlerinde “stratejik oy verme” eğilimi içerisinde, CHP adayını kendisine yakın görerek desteklemiştir.
- f. 6360 sayılı Yasa'nın ortaya çıkarmış olduğu yeni yerel dizge, 2014 Yerel Seçimleri'nde Hatay BŞB Meclisi'nde “sorunlu” bir meclis aritmetiğinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Tablo 6 ve 7'de görüleceği gibi, BŞB meclisi seçim sonuçlarına göre, AKP % 40.4, CHP % 36, MHP % 19.3, Saadet Partisi ise % 1.5 oranında oy almıştır. Bu oy oranlarına karşılık Hatay BŞB Meclisi'nde AKP 50, CHP 25, MHP 11 ve Saadet Partisi 1 üye kazanmıştır. BŞB başkanlığının CHP'de, meclis üye çoğunluğunun ise AKP'de olması, aslında uzlaşma, hoşgörü ve birlikte yaşama kavramalarıyla özdeşleşmiş Hatay için bir şans olması ve bu yeni durumun “uzlaşma kültürü” adına fırsata dönüştürülmesi gerekirken, süreç içerisinde bu olumlu beklentilerin gerçekleşmesinin çok zor olduğu ortaya çıkmıştır. Hatay BŞB, belediye başkanı ile büyükşehir meclisi arasındaki anlaşmazlıklar nedeniyle bir yıl süreyle görev yapamaz hale gelmiş, sorunlar ancak bir yıl gecikmeyle aşılabilmektedir.

6. Yeni ittifak anlayışı ve Hatay'da 2019 yerel seçim sonuçları

6360 sayılı Yasa düzenlemelerinin ilk kez uygulandığı 2014 Yerel Seçimleri'nde, yürürlüğe giren yeni düzenlemeler seçmen davranışları üzerinde oldukça etkili olmuş ve tüm ülke genelinde olduğu gibi Hatay'da da parlamentoda grubu bulunan ve kırsal alanlarda güçlü konumda olan büyük siyasal partilerin lehine siyasal sonuçlar yaratmıştır. 2014 Yerel Seçimleri'nden beş yıl sonra yapılmış olan 2019 Yerel Seçimleri ise yeni hükümet sisteminin biçimlendirdiği farklı bir siyasal iklimde gerçekleşmiştir.

16 Nisan 2017 Referandumu sonucunda kabul edilen Anayasa değişiklikleri sonrasında, 16 Mart 2018'de yürürlüğe giren 7102 sayılı “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklikler Yapılmasına Dair Kanun” ile bazı yasalarda bir takım değişiklikler yapılmış ve bu yeni düzenlemelerle, seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasal partilerin ittifak yaparak seçimlere katılabilmelerinin önü de açılıyordu. (Savut, 2020: 41). Çünkü Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilirken, yeni sistem cumhurbaşkanı seçilebilmek için % 50'den fazla oy alma gerekliliğini ortaya çıkarmış, bu gereklilik yeni siyasal ittifakların da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu bağlamda, bazı küçük siyasal partilerin de destek verdiği ancak ana

eksenini AKP ve MHP'nin oluşturduğu "Cumhur İttifakı" ve ana bileşenlerini CHP ve İyi Parti'nin oluşturduğu "Millet İttifakı" gibi yeni ittifaklar ortaya çıkmış, 2019 Yerel Seçimleri'ne ülke genelinde bu yeni ittifak anlayışının biçimlendirdiği siyasal iklim içerisinde girilmiş, Savut'un (2020: 43) da belirttiği gibi, yeni kurulan bu ittifaklar, birçok seçim çevresinde ittifak ortağının adayını desteklemek suretiyle birlikte hareket etmişler, bazı seçim çevrelerinde de ittifak ortaklığı kurulmadan, her parti kendi adayı ile yarışa katılmıştır.

Türkiye geneli ve Hatay için 2019 Yerel Seçimleri, hem "seçim çevrelerinde ölçek genişletme ve değiştirme" düzenlemelerinin ilk kez uygulandığı 2014 Yerel Seçim sonuçlarının sağlamasının yapıldığı bir seçim olması açısından, hem de yeni ittifakların şekillendirdiği bir siyasal iklim içerisinde gerçekleştirilmiş olması açısından çok önemlidir. 2019 Yerel Seçimleri'nde Hatay'da Cumhur İttifakı ve Millet İttifakı hem BŞB, hem de ilçe belediye başkanlıkları seçimine ittifak anlayışıyla belirledikleri adaylarla seçime girdiler. Cumhur İttifakı, büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerinde ve AKP'nin güçlü olduğu ilçelerde AKP kökenli, MHP'nin güçlü olduğu ilçelerde ise MHP kökenli adaylarla seçime girerken, Millet İttifakı büyükşehir ve CHP'nin güçlü olduğu ilçelerde CHP kökenli, sağ seçmenin yoğun olduğu ilçelerde de İyi Parti'nin belirlemiş olduğu adaylarla seçime girmişlerdir.

Hatay İli seçim çevresinde 2019 Yerel Seçim sonuçları, aşağıda tablolar halinde verilmeye çalışılmıştır. Önce Tablo 8'de büyükşehir ve ilçe belediye başkanlığı seçim sonuçları, daha sonra da Tablo 9'da belediye meclisi seçim sonuçları, 2014 Yerel Seçim sonuçları ile birlikte verilmiştir. Karşılaştırmada kolaylık sağlanması açısından, Tablo 8'de 2019 seçim sonuçları koyu puntolarla, belediye başkanlığını kazanan partinin oy oranları ise italik koyu puntolarla verilmeye çalışılmıştır.

Tablo 8: Hatay İli'nde, 2014-2019 yerel seçimlerinde bazı siyasal partilerin BŞB ve İlçe Belediye Başkanlığı seçimlerindeki oy oranları

Birimler		AKP	CHP	MHP	İYİ P.	HDP	Saadet P.	BBP	Diğer
Hatay BŞB	2014	40.4	41.0	15.4	-	1.3	0.9	0.2	
	2019	42.8	55.1	--	--	--	0.8	--	DSP:0.7
Altınözü	2014	65.5	10.0	22.8	-	-	1.2	-	-
	2019	63.1	--	--	--	--	36.0	--	BTP:0.7
Antakya	2014	49.6	36.3	12.2	-	0.4	0.8	0.4	-
	2019	55.2	42.5	--	--	--	1.4	--	
Arsuz	2014	17.2	66.1	10.3	-	-	0.1	--	ÖDP:2.8
	2019	25.5	71.9	--	--	--	--	--	DSP:1.1
Belen	2014	48.4	6.3	43.6	-	-	0.9	0.3	-
	2019	--	--	61.0	37.2	--	1.1	--	
Defne	2014	3.3	82.0	0.7	-	0.8	-	-	TKP:7.6
	2019	6.1	68.5	--	--	--	--	--	DSP:24.3
Dörtöyol	2014	37.5	15.8	39.4	-	5.3	0.9	0.3	-
	2019	--	--	47.7	46.5	3.4	1.6	--	
Erzin	2014	38.2	24.8	27.5	--	8.1	0.8	-	-
	2019	38.4	60.4	--	--	--	--	--	
Hassa	2014	52.3	1.3	43.1	-	-	1.8	0.5	-
	2019	55.0	--	--	43.1	--	--	--	
İskenderun	2014	37.5	35.4	23.2	-	2.0	0.6	0.3	-
	2019	40.3	36.6	--	--	--	--	--	DP: 21.3
Kırıkhan	2014	65.0	3.1	28.4	-	-	2.6	0.3	-
	2019	58.8	--	--	38.6	--	--	1.5	

Kumlu	2014	41.3	20.2	37.3	--	-	0.6	-	-
	2019	--	37.1	60.7	--		--	1.5	
Payas	2014	46.6	5.7	13.7	--	1.4	31.8	0.2	-
	2019	42.9	40.0	--	--	--	16.6	--	
Reyhanlı	2014	58.8	11.4	27.9	--	--	1.1	0.4	-
	2019	59.1	37.4	--	--	--	--	--	Bağ.:2.4
Samandağ	2014	4.2	80.9	1.6	--	1.3	0.1	--	İP: 11.2
	2019	6.9	63.2		3.1	--	--	--	DSP:26.3
Yayladağı	2014	60.1		38.7			0.8	0.1	-
	2019	55.6	--	--	--	--	1.5	41.5	BTP: 1.2

Kaynak: www.haberturk.com./secim/2014; secim.haberler.com/2014;
<https://www.sozcu.com.tr/secim2019/hatay/>; <http://rapory.tuik.gov.tr/29-01-2021-17:01:58-209603931111478268852120029626.html>

Tablo 8’de, görüleceği üzere, siyasal partilerin 2014 ve 2019 yılı Hatay Büyükşehir ve ilçe belediye başkanlığı seçimlerinde almış oldukları oy oranları verilirken, aşağıda ise belediye meclisi seçim sonuçları verilmiştir.

Tablo 9: Hatay İli’nde, 2014-2019 yerel seçimlerinde bazı siyasal partilerin belediye meclisi seçimleri oy oranları

Birimler		AK P	CHP	MHP	İYİ P.	HDP	Saadet P.	BBP	Diğer
Hatay BŞB	2014	40.4	36.0	19.3		1.4	1.5	0.5	İP:1.3
	2019	37.3	37.6	5.6	8.4	1.1	2.4	1.5	DSP:3.2 DP:2.3
Altınözü	2014	62.8	12.0	21.6		-	1.1	1.9	-
	2019	66.2					32.5	0.5	BTP:0.4
Antakya	2014	47.8	38.1	12.4		0.2	0.8	0.4	ÖDP:2.8
	2019	54.2	43.3				1.2	0.4	
Arsuz	2014	17.8	64.0	10.6		-	0.1	-	DSP:3.5
	2019	26.1	71.3				0.3		DSP:1.0
Belen	2014	49.1	8.5	40.4		-	1.2	0.4	-
	2019			61.1	36.7		1.6		TKP:0.3
Defne	2014	3.3	82.0	0.7		0.8	-	-	TKP:7.6
	2019	6.4	75.7			0.8			DSP:16.2
Dört Yol	2014	37.0	16.8	38.3		4.7	1.1	0.6	-
	2019			49.0	43.3	4.2	1.8	0.5	
Erzin	2014	35.6	24.8	29.3		8.2	0.8	0.3	-
	2019	39.9	49.8			8.4	1.0		
Hassa	2014	54.1	3.1	38.8		-	2.1	0.9	-
	2019	57.2			39.5		1.0	1.6	
İskenderun	2014	36.9	33.8	23.2		1.9	1.1	0.9	-
	2019	41.8	39.2			2.0		1.0	DP:13.9

Kırıkhan	2014	62.9	6.3	26.1		-	2.5	0.5	-
	2019	60.3			36.3	0.4	0.6	1.7	
Kumlu	2014	38.5	21.8	36.1		-	1.7	1.6	-
	2019		37.4	56.5			2.0	3.6	
Payas	2014	48.5	8.6	15.7		2.4	22.8	0.3	-
	2019	46.2	38.8			0.8	13.4	0.4	
Reyhanlı	2014	52.7	17.4	27.6		-	1.2	0.7	-
	2019	61.3	36.2				1.2	0.5	
Samandağ	2014	5.1	75.9	2.8		3.2	0.08	-	İP/11.0
	2019	7.1	67.7		3.7	0.5			DSP:19.8
Yayladağı	2014	61.7	-	36.6		-	0.8	0.2	-
	2019	59.2					1.7	37.5	BTP:1.1

Kaynak: www.haberturk.com./secim/2014; https://www.sozcu.com.tr/secim2019/hatay/;

http://rapory.tuik.gov.tr/29-01-2021-17:01:58-209603931111478268852120029626.html?

Aşağıdaki Tablo 10'da ise 2014 ve 2019 Yerel Seçim sonuçlarına göre, Hatay İli'nde siyasal partilerin kazanmış oldukları belediye başkanlıkları ve BŞB meclisi üye sayıları karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

Tablo 10: Hatay İli 2014-2019 yerel seçimleri karşılaştırmalı sonuçları (BŞB Başkanlığı, İlçe Belediye Başkanlıkları ve BŞB Meclis Üye Sayıları)

Siyasal Partiler	Hatay BŞB Bşk.	Hatay BŞB Bşk.	İlçe Belediye Bşk.	İlçe Belediye Bşk.	BŞB Meclis Üye Sayısı	BŞB Meclis Üye Sayısı
	2014	2019	2014	2019	2014	2019
AKP			11	8	50	38
CHP	X	X	3	4	25	30
MHP			1	3	11	11
İYİ PARTİ			-	-	-	6
SAADET P.			-	-	1	1
BBP			-	-	-	1
TOPLAM			15	15	87	87

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

7. Hatay 2014 ve 2019 yerel seçim sonuçları üzerine karşılaştırmalı bir değerlendirme

6360 sayılı Yasa ile büyükşehir seçim çevrelerinde belde belediyelerinin kapatılması, sınır değişiklikleri, ölçek genişletme ve yeni seçim çevreleri oluşturma gibi düzenlemeler, 2014 Yerel Seçimleri'nde tüm ülke genelinde olduğu gibi Hatay İli'nde de seçim sonuçları üzerinde önemli ölçüde etkili olmuştur. Beş yıl sonra, çok farklı bir siyasal atmosferde gerçekleştirilmiş olan 2019 Yerel Seçimleri, hem 6360 sayılı Yasa düzenlemeleriyle girilen ikinci yerel seçim olması hem de son dönemlerde yerel siyasette görülmeyen yeni bir ittifak anlayışı içerisinde gerçekleştirilmiş olması açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda 2019 Yerel Seçimleri, 6360 düzenlemelerinin 2014 Yerel

Seçimleri’nde göstermiş olduğu etkinin benzerini yeni seçimlerde gösterip göstermediğinin ölçüldüğü ve sağlamlasının yapıldığı bir seçim olurken, aynı zamanda, bu yerel seçim seçimler merkezi düzeyde gerçekleştirilen yeni ittifak anlayışının yerel düzeyde de denendiği ilk yerel seçim olmuştur.

Siyasal partilerin 2014 ve 2019 yılı Hatay BŞB ve ilçe belediye başkanlığı ve belediye meclisi seçimlerinde almış oldukları oy oranlarını yansıtan yukarıdaki tablolardan hareketle, karşılaştırmalı olarak, şu değerlendirmeleri yapmak mümkündür:

- a. 2014 Yerel Seçimleri’nin Hatay İli seçim çevresinde ortaya çıkarmış olduğu önemli sonuçlardan biri, “6360 sayılı Yasa ile belde belediyelerinin kapatılması ve “ölçek genişletme-değiştirme” düzenlemelerinin, parlamento dışında kalmış küçük siyasi partileri olumsuz yönde etkilemiş” olmasıydı. Çünkü, 2009 Yerel Seçimleri’nde bu partiler, Hatay’da 1’i ilçe olmak üzere toplam 13 belediye başkanlığı kazanma başarısı gösterirken, 2014 Yerel Seçimleri’nde Hatay genelinde hiçbir belediye başkanlığı başarısı gösterememişlerdi. 6360 sayılı Yasa’nın getirmiş olduğu söz konusu düzenlemeler, aynı etkiyi 2019 Yerel Seçimleri’nde de göstermiş, üstelik yeni ittifak anlayışı, parlamento dışındaki partilerin, büyük partilerin yanlarında konumlanmalarına, dolayısıyla yerel düzeyde daha da küçülmelerine neden olmuştur. Bu nedenle parlamento dışındaki partiler 2019 yerel seçimlerinde de 2014 yerel seçimlerinde olduğu gibi, Hatay’da belediye başkanlığı kazanma başarısı gösterememişlerdir.
- b. 2014 Yerel Seçimleri’nde, 6360 sayılı Yasa kapsamında büyükşehir seçim çevrelerinde ölçek genişletme ve sınır değişikliklerine paralel yeni seçim çevreleri oluşturma ve beraberinde belde belediyelerinin kapatılması vb. düzenlemeleri kuşkusuz ki en fazla AKP’yi olumlu yönde etkilemişti. Kırsal alanlarda daha güçlü bir oy potansiyeline sahip olduğu gerçeğinden hareketle, AKP 2014 yerel seçimlerinde, yeni BŞB dizgesinin de etkisiyle, diğer BŞB’lerde olduğu gibi Hatay’da da güçlü bir konum elde etmiş, 2009 Yerel Seçimleri’nde 4 olan ilçe belediye başkanlığı sayısını 11’e yükseltmişti.
2019 Yerel Seçimleri’ne ise Cumhur İttifakı ortak adaylarla girerken, bir önceki dönemde AKP’li başkanların yönetmiş olduğu Belen ve Kumlu belediyelerini, ittifakın diğer bileşeni olan MHP’li adaylar kazanmıştır. Bir önceki dönem AKP’nin kazanmış olduğu Erzin Belediyesi’ni, sürpriz bir şekilde Millet İttifakı’nın CHP’li adayına karşı kaybetmesi ile Cumhur İttifakı bileşeni AKP’nin ilçe belediye başkanlığı sayısı 11’den 8’e inmiş, dolayısıyla 2014 seçimleriyle kıyaslandığında yeni ittifak anlayışının Hatay için kaybedeni AKP olmuştur.
- c. 6360 sayılı Yasa ile Hatay’da ilçe seçim çevrelerinde ölçek genişletme, sınır değiştirme düzenlemeleri ve özellikle merkez ilçe ve İskenderun gibi büyük ilçeler içerisinde Antakya Defne ve Arsuz ilçelerinin kurulması, 2014 Yerel Seçimleri’nde CHP üzerinde belirgin bir olumsuz etki yaratmış, 2009 Yerel Seçim sonuçlarına göre Hatay’ın belli kırsal alanlarında Türkiye ve Hatay ortalamaları üzerinde bir oya sahipken, yeni yerel dizge, CHP’nin Antakya ve İskenderun İlçesi’ndeki konumunun olumsuz yönde etkilenmesine ve İskenderun Belediyesi’ni de kaybetmesine neden olmuştu. CHP, 2014 seçimlerinde yalnızca yeni kurulmuş olan Defne ve Arsuz İlçeleri ile geleneksel olarak güçlü olduğu Samandağ Belediye Başkanlığını kazanabilmişti. Oysa 2009 İl Genel Meclisi Seçim sonuçları verilerine göre CHP, Merkez İlçe ve İskenderun ilçelerinde yeni ilçeler kurulmadan ve bu ilçe belediyelerinin sınırları değiştirilmeden önceki durumda, her iki ilçede de kır ve kent oyları ortalamasına göre birinci parti konumunda bulunmaktaydı.
2019 Yerel Seçimleri’nde, CHP bu iki büyük ilçede de ittifak anlayışı ile belirlenmiş adaylar ile seçime girmiş olsa da 2014 seçim sonuçları tekrarlanmış, Antakya ve İskenderun ilçe belediye başkanlıklarını Cumhur İttifakı adayları kazanmıştır. CHP, 2014 Yerel Seçimleri’nde olduğu gibi, sadece yeni kurulmuş Defne ve Arsuz İlçeleri ile çok güçlü olduğu Samandağ İlçesi belediye başkanlıklarını kazanırken, Millet İttifakı Erzin İlçesi’nde sürpriz bir şekilde, belediye başkanlığını kazanmayı başarmıştır. 2014 seçimlerinde, CHP’nin il genelinde 3 olan ilçe belediye başkanlığı sayısı 2019 seçimlerinde 4’e yükselmiştir.
- d. Parlamentoda grubu bulunan siyasi partilerden olan MHP de 6360 sayılı Yasa ile gerçekleştirilen “ölçek genişletme” değişikliğinden olumsuz yönde etkilenmiş, 2009 Yerel Seçimleri’nde Hatay İli genelinde 6 ilçe belediye başkanlığı kazanmış olmasına rağmen, MHP

2014 Yerel Seçimleri'nde Kırıkhan, Hassa, Yayladağı, Belen ve Kumlu ilçelerinde belediye başkanlıklarını AKP'ye kaptırmış ve yalnızca Dört Yol İlçesi'nde belediye başkanlığını kazanabilmişti.

2019 Yerel Seçimleri'nde ise, Cumhuriyet İttifakı bileşeni olan MHP, güçlü olduğu Dört Yol, Belen ve Kumlu ilçelerinde kendi partisine mensup adayları ittifakın ortak adayları olarak gösterilmelerini sağlamış ve söz konusu ilçelerde belediye başkanlıklarını kazanma başarısı göstermiştir. MHP, bir önceki yerel seçimlerde Hatay genelinde sadece 1 ilçede belediye başkanlığı kazanabilmişken, 2019 seçimlerinde bu sayı 3'e yükselmiştir.

- e. 2019 Yerel Seçimleri'ne Millet İttifakı bileşeni olarak giren İyi Parti, Hatay genelinde belediye başkanlığı kazanamazken, Dört Yol İlçesi'nde Millet İttifakı'nın İyi Partili adayı seçimi kıl payı kaybetmiştir. Yeni kurulmuş bir parti olmasına rağmen ilçe belediye meclislerinde anlamlı ölçüde oy alan İyi Parti, Hatay BŞB meclisinde % 8.4'lük oy oranı ile 6 üyeye sahip olma başarısı göstermiştir.
- f. 2019 seçimlerinde denenmiş olan ittifak yöntemi Antakya, İskenderun, Kırıkhan, Dört Yol vb. gibi büyük ilçelerde Cumhuriyet İttifakı adaylarına başarı getirirken, büyükşehirde Millet İttifakı'na başarı getirmiştir. 2014 seçimlerinde AKP-MHP'nin toplamda 12 olan ilçe belediye başkanlığı sayısı, 2019 seçimlerinde denenilen ittifak yöntemi ile 11'e düşmüştür. CHP, 2014 seçimlerinde toplam 3 ilçe belediye başkanlığı kazanmışken, İyi Parti ile oluşturduğu Millet İttifakı 2019 seçimlerinde 4 ilçe belediye başkanlığı kazanmıştır.

2014 Yerel Seçimleri'nde, şu an Cumhuriyet İttifakı bileşeni olan AKP ve MHP'nin bu seçim çevrelerinde almış oldukları oy oranları ile 2019 Yerel Seçimleri'nde Cumhuriyet İttifakı'nın aynı seçim çevrelerinde almış olduğu oy oranlarının karşılaştırılması ilginç sonuçlar ortaya çıkarmaktadır.

2014 seçimleri, BŞB sonuçlarına göre AKP % 40.4, MHP % 15.4 oranında oy almışken, 2019 seçimlerinde bu iki partiden oluşan Cumhuriyet İttifakı'nın BŞB adayı yalnızca % 42.8 oranına oy alabilmiştir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Hatay'ın büyük ilçelerini Cumhuriyet İttifakı adayları kazanmış olsa da ittifak bileşenleri partilerin oy oranları, 2014 Yerel Seçimleri'nde almış oldukları oy oranlarının çok gerisinde kalmıştır. Örneğin, Antakya İlçesi 2014 Yerel Seçim sonuçlarına göre AKP % 49.6, MHP % 12.2 oranında oy almışken, 2019 seçimlerinde Cumhuriyet İttifakı'nın ortak adayı % 55.2 oranında oy alabilmiştir. Aynı şekilde İskenderun İlçesi'nde 2014 seçim sonuçlarına göre AKP % 37.5, MHP ise % 23.2 oranlarında oy alırken, 2019 seçimlerinde Cumhuriyet İttifakı'nın ortak adayı toplam % 40.3 oranında oy alabilmiştir. Büyük ilçelerden olan Kırıkhan İlçesi'nde 2014 seçim sonuçlarına göre AKP % 65.0, MHP ise % 28.4 oranlarında oy alırken, 2019 seçimlerinde Cumhuriyet İttifakı'nın ortak adayı toplam % 58.8 oranında oy alabilmiştir. Bir başka büyük ilçe olan Dört Yol İlçesi'nde 2014 seçim sonuçlarına göre AKP % 37.5, MHP ise % 39.4 oranlarında oy alırken, 2019 seçimlerinde Cumhuriyet İttifakı'nın ortak adayı toplam % 47.7 oranında oy alabilmiştir.

Bu karşılaştırmalar sonrasında, söz konusu ilçelerde Cumhuriyet İttifakı bileşeni partilerin, göstermiş oldukları ortak adaylara oy vermeleri konusunda seçmenlerini ikna edebilmede tam olarak başarılı olamadıkları görülmektedir. Bu nedenle, 2014 Yerel Seçimleri'nde bu partilere oy vermiş seçmenlerin bir bölümü, 2019 Yerel Seçimleri'nde Cumhuriyet İttifakı'nın göstermiş olduğu ortak adaylara oy verme konusunda ikna olmamış ve partilerine rağmen farklı adaylara yönelmişlerdir. Bu sonuçları, "tavanda sorunsuzmuş gibi görünen Cumhuriyet İttifakı birlikteliğinin, benzer özellikler gösteren kıyı illerinde olduğu gibi Hatay İli genelinde de önemli sorunlar barındırdığı, tabanda ve yerelde beklenen düzeyde gerçekleşmediği", şeklinde de yorumlamak mümkündür.

8. Sonuç

Son dönemlerde yerel yönetimlerin göstereceği performanslar ulusal siyasetin başarı düzeyinin de bir ölçütü haline gelmiştir. Bu nedenle merkezi düzeyde iktidar mücadelesinde başarılı olmayı hedefleyen siyasal partiler ya da aktörler seçmenleri ikna etme konusunda, yerel düzeyde gösterdikleri başarıları bir referans olarak gösterme eğilimindedirler. Yerel yönetimlerde göstermiş oldukları başarılı

performansları ile ulusal düzeye sıçrama yapmış siyasal aktörler olduğu gibi, yerel yönetim düzeyinde başarılı olup da merkezi düzeyde önemli konumlara gelmiş olan siyasal partiler de söz konusudur. Yerelde başarı, ulusal düzeyde başarının da bir anahtarı olarak görülürken, aynı zamanda merkezi düzeyde gücün sürdürülebilirliği açısından da önemsenmektedir.

Yerel siyasette başarılı olmak önemsenirken, elbette ki bu süreçte seçim sistemi, seçim çevresi ve ölçeği gibi konular daha da önemli hale gelmektedir. Yerel seçimlerde uygulanan seçim sistemi ve seçim çevresi ölçeği, partilerin yerel seçim başarılarını farklı biçimlerde etkileyebilmektedir. 2012 yılı sonlarında yasalaşan 6360 sayılı Yasa, gerek yasalaşma, gerekse uygulama sürecinde önemli ölçüde tartışmalara ve eleştirilere neden olmuştur. Yasaya yönelik olumlu eleştirilerin yanı sıra olumsuz yönde eleştiriler de söz konusu olmuştur. Yerel düzeyde “*seçim çevresi ve ölçeği genişletme-değiştirme*” gibi düzenlemelere önemli ölçüde eleştiriler getirilmiştir. Bu tür düzenlemeler, “*iktidarın, iktidar gücünü kullanarak seçim çevrelerinde kendi lehine sonuçlar yaratma arzusunun*” bir sonucu olarak değerlendirilmiştir.

6360 sayılı Yasa kapsamındaki düzenlemeler ile vücut bulan yeni dizge, 2014 yılında yapılmış olan yerel seçim sonuçları üzerinde farklı etkiler yaratmıştır. Yeni düzenlemeler ile büyükşehir alanlarında büyükşehir ve ilçe belediyelerinin sınırları il ve ilçe mülki sınırları ile örtüştürülmüş ve seçim çevrelerinde ölçek genişletilmesine gidilmiştir. Artık büyükşehir alanlarında büyükşehir belediyelerinin seçim çevresi ilin tüm mülki sınırı, ilçe belediyelerinin seçim çevresi de ilçenin mülki sınırıdır. Bilindiği gibi, kırsal alanlarda yaşayanlar ile kentsel alanlarda yaşayanların siyasal tercihlerini etkileyen değişkenler farklılaşmaktadır. Bir yerel yönetim birimi olarak belediyeler, kentsel ve kent özelliği gösteren alanlara özgüdür ve bu alanlardaki yerel hizmetleri sunma sorumluluğu olan kurumlardır. Dolayısıyla belediye organları, belediye örgütünün kurulmuş olduğu kentsel alanlardaki seçmenlerin oylarıyla belirlenir. Ancak 6360 sayılı Yasa ile ortaya çıkan yeni BŞB dizgesinde, seçim çevreleri il ve ilçelerin mülki sınırları ile örtüştürülmüş olduğundan, 2014 ve 2019 Yerel Seçimleri’nde kır ve kentsel alanlarda bulunan tüm seçmenlerin oy kullanabilmeleri mümkün olmuştur. Söz konusu son iki yerel seçim, bu yeni yerel dizge ile gerçekleştirilirken, 2019 seçimlerinin farklı bir siyasi iklim içerisinde, yeni dönemin ruhuna uygun bir ittifak anlayışı içerisinde yapıldığını da belirtmek gerekir.

6360 sayılı Yasa ile Hatay’da da BŞB kurulurken, yasanın getirmiş olduğu düzenlemelerin yanı sıra, ilde bulunan büyük ilçelerin içerisinde yeni ilçelerin kurulmuş olması, bu kapsamda birçok ilçenin sınırlarının ve seçim çevrelerinin değiştirilmesi, 2014 ve 2019 yerel seçimlerinde somut bir şekilde görüldüğü gibi seçim sonuçlarını derinden etkilemiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki 6360 sayılı Yasa ile Hatay İli’nde belde belediyeleri tüzel yapılarının sona erdirilmesi ve büyükşehir, büyükşehir ilçe belediyeleri seçim çevrelerinde ölçek genişletme düzenlemeleri, 2014 ve 2019 yerel seçimlerinde, parlamentoda temsil edilemeyen siyasal partileri olumsuz yönde etkilemiştir. Gerek bu düzenlemelerin etkisi, gerekse ülkede ortaya çıkan siyasal kutuplaşmanın etkisi ile seçmenler stratejik oy verme eğilimi içerisinde daha büyük siyasal partilere yönelmişlerdir. Parlamentoda temsil edilemeyen siyasal partiler, 2009 yerel seçimlerinde Hatay’da, il genel meclisi düzeyinde toplamda yaklaşık % 18.5 oranında oy alırken, belediye seçimlerinde 1’i ilçe, 12’si belde olmak üzere toplam 13 belediye başkanlığı kazanma başarısı göstermişlerdir. Oysa 2014 seçimlerinde bu partiler yalnızca % 4.7 oranında oy alabilmişler ve hiç bir belediye kazanamamışlardır.

6360 sayılı Yasa’nın ortaya çıkarmış olduğu yeni yerel dizge, 2014 Yerel Seçimleri’nde parlamentoda grubu bulunan siyasal partileri de farklı şekillerde etkilemiştir. Yasa kapsamında seçim çevresi ölçeklerinin genişletilmesi ve beraberinde Merkez İlçe ve İskenderun ilçeleri içerisinde yeni ilçeler kurulması ve bu ilçe sınırları ile birlikte diğer bazı ilçe sınırlarının değiştirilmiş olması CHP ve MHP’yi olumsuz yönde etkilemiştir. CHP, BŞB seçimlerini kıl payı kazanırken, 2009 Yerel Seçimleri’ne göre oy oranlarını arttırmış olsa da söz konusu düzenlemelerin olumsuz etkisiyle İskenderun belediye başkanlığını kaybetmiş, sadece yeni kurulan 2 yeni ilçe belediye başkanlığını kazanabilmiştir. Bu yöndeki düzenlemelerden olumsuz yönde etkilenen MHP ise 2009 Yerel Seçimleri’nde kazanmış olduğu 6 ilçe belediye başkanlığını, 2014 seçimlerinde Dört Yol dışında kaybetmiştir. AKP ise yeni düzenlemelerden olumlu yönde etkilenen tek partidir. Seçim çevrelerinde

ölçek genişletme düzenlemeleri, bu partinin kırsal alanlardaki güçlü konumunun da etkisiyle Hatay'da 4 olan ilçe belediye başkanlığı sayısının, 2014 seçimlerinde 11'e yükselmesini sağlamıştır. İlçe sınırları değiştirilmeksizin sadece ölçek genişletmesi değişikliği söz konusu olsaydı, 2009 yılı il genel meclisi seçim sonuçları verileri ölçü alındığında, AKP büyük olasılıkla iki büyük ilçeden Antakya'da belediye başkanlığını CHP'ye kaybedecek, İskenderun'u da bu partiden alamayacaktı. Dolayısıyla 6360 sayılı Yasa kapsamında Hatay İli ölçeğinde yapılmış olan yeni düzenlemeler iktidar partisini olumlu yönde, o dönemdeki muhalefet partilerini ise olumsuz yönde etkilerken, parlamento dışı partilerin ise il düzeyinde neredeyse yok olmalarına neden olmuştur.

2019 Yerel Seçimleri'ne ise tüm Türkiye'de olduğu gibi, Hatay'da da yeni bir siyasi iklim ve yeni bir ittifak anlayışıyla girilmiştir. Yeni oluşan Cumhuriyet İttifakı ve Millet İttifakı kendi aralarında üzerinde oydaştıkları belediye başkanı adayları ile seçimlere girmişlerdir. Parlamento dışındaki partiler, 2019 Yerel Seçimleri'nde de tıpkı 2014 Yerel Seçimleri'nde olduğu gibi, Hatay genelinde hiçbir başarı gösteremezken, ittifak anlayışının da etkisiyle söz konusu bu partiler yerel düzeyde daha da küçülmüşlerdir. 2014 Yerel Seçimleri'nde 11 ilçe belediye başkanlığı kazanabilme başarısı gösteren AKP, 2019 Yerel Seçimleri'nde Cumhuriyet İttifakı bileşeni olarak yalnızca 8 ilçe belediye başkanlığı kazanabilmiştir. MHP, güçlü olduğu Dört Yol, Belen ve Kumlu ilçelerinde kendi partisine mensup adayların Cumhuriyet İttifakı'nın ortak adayları olarak gösterilmelerini sağlamış ve söz konusu ilçelerde belediye başkanlıklarını kazanma başarısı göstermiştir. MHP, bir önceki yerel seçimlerde Hatay genelinde sadece 1 ilçede belediye başkanlığı kazanabilmişken, 2019 seçimlerinde bu sayı 3'e yükselmiştir. Dolayısıyla Cumhuriyet İttifakı bileşenleri olarak AKP ile MHP, toplamda 2014 seçimine göre 1 eksikle 11 ilçe belediye başkanlığı kazanırken, MHP daha avantajlı bir konum elde etmiştir.

2019 Yerel Seçimleri'nde CHP ve İyi Parti, BŞB ve tüm ilçelerde ittifak anlayışıyla hareket etmiş olsalar da neredeyse 2014 seçim sonuçlarının tekrarlandığı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Millet İttifakı, BŞB başkanlığını daha yüksek bir oy oranıyla kazanırken, Antakya ve İskenderun ilçe belediye başkanlıklarını yine Cumhuriyet İttifakı adayları kazanmıştır. CHP, sadece yeni kurulmuş Defne ve Arsuz İlçeleri ile çok güçlü olduğu Samandağ İlçesi'ni kazanırken, Erzin İlçesi'ni de sürpriz bir şekilde AKP'den almıştır. 2014 seçimlerinde, CHP'nin il genelinde 3 olan ilçe belediye başkanlığı sayısı 2019 seçimlerinde 4'e yükselmiştir. Ayrıca 2014 seçimleri sonuçlarına göre, Hatay BŞB meclisinde CHP'nin 25 olan belediye meclisi üye sayısı, 2019 seçimlerinde, Millet İttifakı bileşeni İyi Parti ile birlikte 36'ya yükselmiştir. (CHP:30, İyi Parti:6)

Hatay İli genelinde, 2019 Yerel Seçimleri'nde ittifak bileşenlerinin almış oldukları oy oranları ile bir önceki seçimlerde almış oldukları oy oranları karşılaştırıldığında, yerel seçimlerde ilk kez denemiş olan ittifak yönteminin, Millet İttifakı'na sınırlı da olsa bir başarı getirdiği görülecektir. 2014 yerel seçimleri BŞB sonuçlarına göre Cumhuriyet İttifakı bileşenleri olan AKP % 40.4, MHP % 15.4 oranında oy almışken, 2019 seçimlerinde bu iki partinin oluşturduğu Cumhuriyet İttifakı'nın BŞB adayı yalnızca % 42.8 oranına oy alabilmiştir. BŞB başkanlığını 2014 Yerel Seçimleri'nde CHP, % 41.0 oranında bir oy alarak küçük bir farkla kazanırken, 2019 yerel seçimlerinde Millet İttifakı oy oranını % 55.1'e çıkararak, seçimi kazanmıştır. Cumhuriyet İttifakı bileşeni olan AKP ve MHP, Hatay genelinde 11 ilçe belediye başkanlığı kazanmış olsalar da özellikle büyük ilçelerde 2014 seçimlerinde almış oldukları toplam oy oranlarının çok gerisinde kalmışlardır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin zorunlu bir sonucu olarak ortaya çıkan ittifak yönteminin, Hatay İli düzeyinde olduğu gibi Türkiye düzeyinde de genellikle muhalefet açısından olumlu ve anlamlı sonuçlar yaratmış olduğu söylenebilir. 2014 Yerel Seçimleri'nde AKP:48, MHP:8 olmak üzere toplam 56 ilde belediye başkanlığı kazanırken, 2019 Yerel Seçimleri'nde Cumhuriyet İttifakı bileşenleri olarak AKP: 41, MHP:11 olmak üzere toplam 52 ilde belediye başkanlığı kazanabilmişlerdir. Yeni sistem, Cumhuriyet İttifakı içerisinde MHP'ye küçük de olsa bir avantaj sağlamıştır. Sonuçlar muhalefet partileri için değerlendirildiğinde, 2014 Yerel Seçimlerinde yalnızca 14 ilde belediye başkanlığı kazanmış olan CHP, 2019 seçimlerinde Millet İttifakı'nın avantajını kullanarak bu sayıyı 21'e çıkarmıştır. Yeni sistem, Millet İttifakı içerisinde CHP'ye büyük bir avantaj sağlarken, bu başarıda, hiçbir il belediyesini kazanamasa da ittifakın diğer bileşeni olan İyi Parti'nin anlamlı bir düzeyde katkısının olduğunu da belirtmek gerekir (<https://www.haberler.com/secim/2014>; <https://tr.wikipedia.org/wiki/2019>)

2019 Yerel Seçim sonuçları, Cumhuriyet İttifakı bileşeni partilerin ülke düzeyinde, özellikle de çoğu kıyı kentinde olduğu gibi Hatay'da da taban birlikteliğini sağlama konusunda yeterince başarılı olamadıklarını, seçmenlerini ortak adaylara oy vermeleri yönünde ikna edemediklerini göstermiştir. Her ne kadar son dönemlerde merkezi siyaset, yerel siyaseti daha derinden etkilemeye ve kuşatmaya çalışsa da bu sonuçlar, ulusal düzeyde siyaset ile yerel düzeyde siyaset dinamiklerinin farklı işlediklerini göstermiş, yerel siyasetteki anonim ve yüz yüze iletişimin önemini daha da öne çıkarmıştır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ş. (2012). “6360 Sayılı Yasa'nın Türkiye'nin Yerel Yönetim Dizgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme”. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 6(13), 153-176.
- Adıgüzel, Ş. (2014). “Hatay Büyükşehir Belediyesi”. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 1, Özel Sayı, 54-76.
- Adıgüzel, Ş. (2018). “Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Çerçevesinde Büyükşehir-Bütünşehir Düzenlemeleri”. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 27(4), 1-28
- Adıgüzel, Ş. ve Karakaya, S. (2017). Yerel Siyasete Etkileri Açısından 6360 Sayılı Yasa: Hatay Örneği *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(39), 31-56.
- Adıgüzel, Ş. ve Tek, M. (2014). “6360 Sayılı Yasa ve Türkiye'nin Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Değişim: Hatay Örneği”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 23(3), 73-102
- Coşkun, B., Pank, Ç. ve Şen, E. (2019). “Metropolitan Kent Yönetimine Geçiş: Türkiye ve İtalya Örnekleri”, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2(2), 301-314.
- Görmez, K., Sancak, H. Ö. (2009). “Türkiye’de Yerel Siyasette Seçmen Davranışının Dönüşümü: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği”, Kemal Görmez, Mustafa Ökmen (Ed.), *Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları, Küresel Bölgesel ve Yerel Perspektifler* (ss. 271-295), İstanbul: Beta Yayınları.
- Güler, M. (2019). *Uygulama Sonuçlarıyla Yeni Büyükşehir Belediye Modeli: Tekirdağ Örneği*, İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.
- Kamalak, İ., Kiriş, H. M., ve Gül, H. (2013). Türkiye’de Siyasal Partilerin Belediye Başkan Adayı Belirleme Etkinliğinin 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 22(3), 1-30.
- Keleş, R. (2017). *Kentleşme Politikası*, Ankara: İmge Kitabevi
- Özgür, H., Yavuzçehre, P. S. ve Cığercioğlu, M. (2007). “Türkiye’de Orta Ölçekli ve Metropolitan Kentsel Alanların Yönetimi”, B. Eryılmaz, M. Eken, M. L. Şen (Ed.), *Kamu Yönetimi Yazıları* (ss. 475-513). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- R.G. (1980), *Milli Güvenlik Konseyi 34 Nolu Karar*, Sayı: 17187.
- R.G. (1981), *2561 sayılı Büyükşehirlerin Yakın Çevresindeki Yerleşim Yerlerinin Ana Belediyelere Bağlanmaları Hakkındaki Kanun*, Sayı: 17538.
- R.G. (1993), *504 Nolu Yedi İlde Büyükşehir Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*,
- R.G. (2004), *5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu*, Sayı: 25531.
- R.G. (2008), *5747 sayılı Büyükşehir Belediye Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun*, Sayı: 26824
- R.G. (2012), *6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*, Sayı: 28489.

- R.G. (2018), *7102 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*, Sayı: 30362
- Savut, E. (2020). "Geçmişten Bugüne Türkiye Siyasetinde Seçim İttifakları: Tercih Mi? Zorunluluk Mu?", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (39), 33-48.
- Tortop, N., Aykaç, B., Yayman, H., Özer, M.A. (2008). *Mahalli İdareler*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ulusoy, A. ve Akdemir, T. (2019). *Mahalli İdareler: Teori-Uygulama-Maliye*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İnternet Kaynakları

- <http://www.hatay.gov.tr/nufus-ve-dagilimi#:~:text=,2021>
- <https://www.antakyagazetesi.com/hatay-buyuksehir-meclisinde/>
- [https://www.haberturk.com./secim/2014\);](https://www.haberturk.com./secim/2014);)
- <https://www.sozcu.com.tr/secim2019/hatay/>,
- <http://rapory.tuik.gov.tr/29-01-2021-17:01:58-209603931111478268852120029626.html?>
- [https://www.google.com/search?q...secim.haberler.com/2014\).](https://www.google.com/search?q...secim.haberler.com/2014).)
- <http://www.hatayolay.com/kirikhan-ve-hatay/hatay-buyuksehir-belediye-meclis-uye-listesi-h452594.html>
- <https://www.haberler.com/secim/2014/>
- https://tr.wikipedia.org/wiki/2019_T%C3%BCrkiye_yerel_se%C3%A7imleri
- TÜİK (2020), *Mahalli İdareler Seçimi Sonuçları V. Tabanı* <http://rapory.tuik.gov.tr/29-01-2021-17:01:58-209603931111478268852120029626.html?>

Extended Abstract

The electoral system and constituency scale applied in local elections can affect the local election success of the political parties in different ways. New regulations of Law No. 6360 influenced differently on the results of the 2014 local elections and the new metropolitan system leads to structural changes in terms of political geography. The borders of metropolitan and district municipalities in metropolitan areas were overlapped with provincial and district property boundaries, and the scale was expanded in electoral districts.

With these recent amendments, a metropolitan municipality was established in Hatay, and the borders and electoral districts of many districts were modified by creating new districts within the big districts in the province. In this context, these transformations affected the election results, as seen in the 2014 and 2019 local elections: First, it should be noted that political parties that could not be represented in the parliament were adversely affected. Both the implement of these principles and the effect of the political polarization in the country, the voters have shifted to larger political parties with the tendency to vote strategically. The new local system also affected the political parties that had a group in the parliament in the 2014 Local Elections in different ways. The enlargement of the electoral district scales within the law, the establishment of new districts in Antakya and İskenderun districts, and that the borders of these districts and some other district borders were changed negatively affected the CHP and MHP. AKP is the only party who is positively affected by the new regulations.

With the effect of the powerful position of this party in rural areas, the scale-enlargement arrangements in the electoral environment increased the number of district mayors from 4 in Hatay to

11 in the 2014 elections. Although CHP narrowly won the Hatay Metropolitan Municipality elections and increased its votes compared to the 2009 Local Elections, it lost the İskenderun mayorship because of the negative effect of the said regulations and could win only 2 newly established district mayorships. The MHP lost the 6 districts mayorship that it won in the 2009 Local Elections, except for Dörtyol in the 2014 elections.

On the other hand, the 2019 Local Elections were begun with a new political atmosphere and a new understanding of alliance in Hatay, as in all of Turkey. The newly formed People's Alliance and the Nations Alliance entered the elections with the mayoral candidates on which they agreed among themselves. Parties outside the parliament got no success in the 2019 Local Elections throughout Hatay Province and shrank even further at the local degree. Having won 11 district mayoralties in the 2014 Local Elections, the AKP could achieve only 8 mayoralties as a component of the People's Alliance in the 2019 Local Elections. In the district of Dörtyol, Belen, and Kumlu, where it is strong, the MHP ensured that the candidates belonging to its own party were nominated as the joint candidates of the People's Alliance and won the mayorship in these districts. While MHP could win mayorship in only 1 district in Hatay in the previous local elections, this number increased to 3 in the 2019 elections. Therefore, as components of the People's Alliance, AKP and MHP won 11 district mayoralties with 1 less than the 2014 elections, while the MHP gained a more helpful position.

In the 2019 Local Elections, although the CHP and Good Party acted with the understanding of alliance in the Hatay Metropolitan Municipality and all districts, the results were approximately the 2014 elections results. While the Nations Alliance won the Hatay Metropolitan Municipality presidency with a higher percent of votes, the People's Alliance candidates won the Antakya and İskenderun district mayorships. While the CHP won only the newly established Defne and Arsuz districts and Samandağ District, where it was very powerful, it also took the Erzin District from the AKP. In the 2014 elections, the number of mayors of the CHP, which was 3 throughout the province, increased to 4 in the 2019 elections. In addition, according to the results of the 2014 elections, the numbers of CHP's municipal council members, which was 25 in the Hatay Metropolitan Municipality council, increased to 36 together with the National Alliance component, the Good Party, in the 2019 elections.

The results of the 2019 Local Elections showed that the People's Alliance components parties were unsuccessful sufficient in ensuring the unity of the grassroots in Hatay, as in most coastal cities, and that they could not convince their voters to choose for the common candidates. Although central politics has tried to influence and encompass local politics more deeply in recent years, these results showed that politics at the national level and political dynamics at the local level operate differently, further highlighting the importance of anonymous and face-to-face communication in local politics.